

The Opinions of the Developing and Implementing of Music Based Individualized Education Plan Intended for Non-Music Targets Created by the Special Education Teachers for the Mentally Disabled Pupils

Dr. Burak Sağırkaya

Ministry of National Education - Türkiye

ORCID: 0000-0001-5244-957X

burak.sagirkaya@gmail.com

Abstract

This research explores the music-based competencies of teachers who graduated from the field of education for the mentally disabled and did not receive professional music lessons during their undergraduate education. The aim of the research is to determine the level of usage of musical elements in the lessons of teachers for the mentally disabled and the music-based individualized education plans/programs they have developed. The method of the research constitutes a situation determination study, and the data obtained are described in the axis of the interpretive paradigm method. Two teachers who graduated from the field of mentally disabled participated in the research. Bilateral interviews were held online in June 2022. It has been determined that the number of participants is in accordance with the research norms for assessment, and that the quantity can be enough to describe the quality. In conclusion; it has been observed that the teachers' students with special educational needs can benefit from musical elements in non-music development areas. However, the teachers have been observed not to have enough knowledge to develop a music-based individualized education plan/program for non-music acquisitions and purposes. This research has shown that, the teachers who work with the mentally disabled need training processes that will increase their professional potential. The findings and results of the research are considered to provide a basis for pedagogical music therapy programs of music-based practices and music-based interaction studies in special education to be developed for special education teachers for the mentally disabled. Moreover, the research is considered to have the quality to guide new researches in the field.

Keywords: *Special education, Music in special education, Teacher for the mentally handicapped, Music-based education support, Music-based individualized education plan (IEP)*

**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 14, No: 1, pp. 201-228

Research Article

Received: 2022-10-23

Accepted: 2023-01-26

Suggested Citation

Sağırkaya, B. (2023). The opinions of the developing and implementing of music based individualized education plan intended for non-music targets created by the special education teachers for the mentally disabled pupils, *E-International Journal of Educational Research*, 14(1), 201-228. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1193390>

INTRODUCTION

Education is the process of making the child an effective human being, a qualified individual for the society/nation and world (or universe) in which he lives (Toprakçı, 2012; 88). The most important actors in the embodiment of education are students and teachers. In particular, the characteristics of the students determine the quality and quantity of the education that will be given to them. (Toprakçı, 2017). The vocational group that mostly interacts with the students in need of special education on the basis of education and development is the special education teachers for the mentally disabled (Sağırkaya, 2020). This group needs to follow the latest developments in the field of special education for the mentally disabled and improve the approaches they have developed through different channels, according to the potential of the student. Music can be a way of expression and development, a complementary model in special education processes, and can affect the education and development processes of almost every individual who needs special education. When special education is considered as a constantly developing interdisciplinary practice and research field, the vocational competences of experts and educators working in this field need to be improvable at any time and they should enrich their own fields with new fields of practice (Wilinski, 2010). However, as a result of the literature review, studies that show the rate of use of music elements in the lessons of teachers for the mentally disabled and the development of music-based individualized education plan/program (IEP) haven't been found.

Music should not be used to cure special education children, but to educate, improve and rehabilitate them (Rynkiewicz, 2005: 11). Music-based practices in special education should not be considered as academic music classes or performance-oriented music studies as music in special education has a triggering effect for non-music targets. In other words, the therapeutic effect of music in special education is due to the non-musical acquisitions. When the effect of music on non-music fields in special education is considered, its most basic and general relationship with the following areas has been scientifically proven: Motor development, emotional development, muscle development, language development, development in communication areas, development in social areas, behavioral development, development of expression, development of perception of communication processes, development of bodily perception, development of objective perception, development of kinesthetic perception, development of environmental awareness, development of objective awareness, development of spatial awareness, regulation of stress anxiety level, decrease in stereotypical behaviors and impulsive behaviors (Nordoff & Robbins, 1983: 20-29; Juliette & Warwick, 1992: 5-40; Eskioğlu, 2003; Nordoff & Robbins, 2004; Eren, 2012). Ultimately, mastering each and every field is far from being a teacher's mission. However, it is a fact that being aware of the existence of these fields/sciences and having basic knowledge about them will be extremely helpful in the education, development and evolution process of the students. The fundamental duty of a teacher is to develop themselves in the professional field by reaching the pedagogical approaches that support the quality of life of the student, and to discover the most appropriate approaches for the students in the school environment and act accordingly.

Considering the importance of music in special education in the context of teacher vocational competencies and to reveal the music-based competency and practice problems of teachers who work with the mentally disabled within this framework are considered to be important for the embrative and inclusive principles of special education processes to reach every individual who needs special education.

This study intends to find out information about the usage of music elements in the development/evolution and rehabilitation goals of the teachers of the mentally disabled, for their students, as well as conducting an assessment for the areas needed for the music-based vocational improvement of the teachers of the mentally disabled. The reason for this is that, it currently does not seem effective to employ music teachers and music therapists trained in the field for each and every institution that provides special education. Therefore, the vocational competencies of field teachers need to be developed based on the argument that the person who spends the most time with an individual who has special learning requirements, focusing on education and rehabilitation, is the teacher of the mentally disabled. Priorly, it is necessary to carry out studies for assessment.

At this point, it is necessary to define special education, personnel employed in special education processes, the individualized education provided by these personnel, and the concept of vocational

competence for all of these processes, which individuals need special education, and the individualized education plan and program.

According to the definition in the Decree Law No. 573 on Special Issued in 2007 article: 3 paragraph b., special education is meeting the educational needs and rehabilitation processes of individuals in need of special education, and the education offered in environments suitable for their disability and characteristics. Again, in the same article, vocational competence is defined as personnel specially trained for special education processes, training programs developed for these personnel, and the personnel trained in different approaches and methods for groups of individuals who have been diagnosed and need special education. According to the Special Education Services Regulation of the Ministry of National Education, this personnel (the special education teacher for the mentally disabled for this research.) is obliged to offer individualized education models and approaches for individuals with special educational needs according to their individual and developmental characteristics (Aksoy & Şafak, 2020).

According to the Special Education Services Regulation, the education plan/program that is prepared as individualized and applied separately for each student in order to ensure that the educational needs of the students with special needs are met at the highest level is, "IEP" (MNE, 2020). According to the Ministry of National Education Special Education Institutions Regulation published in the Official Journal of May 18, 2012; individualized education refers to the training process that has been determined by considering the development and individual competencies of individuals in need of special education and prepared for the individual in line with the supportive education programs and should be performed one-on-one. At this point, the special education teacher should have the right professional qualities to be able to prepare IEP for the student and to carry it out in the scope of a program. It is obligatory in our country to prepare and offer the IEP for each individual with special needs who have been included in the formal education and training processes as a student with special needs. As well as being of primary importance for the teacher to observe and sustain the development of the student and for the continuity and inclusion of the process, the IEP outputs have a flexible framework that can be expanded and altered when necessary (MNE, 2008; MNE, 2013; MNE, 2020).

Developing music-based IEP by setting goals and achievements for students in non-music fields gives way to prepare an effective ground within the whole of music-based practices for the field of special education for the mentally disabled. IEP can also be developed and performed effectively by the teachers of the field in the absence of a professional expert.

According to the data from the Ministry of National Education, General Directorate of Teacher Training and Improvement, vocational improvement is defined as the whole of the processes that support the improvement of teachers' professional knowledge, skills and attitudes and that assist the teachers in creating environments for practice (MNE, 2007). Within the scope of these definitions, the vocational competencies of special education teachers for the mentally disabled should be improvable as special education processes evolve through new models and approaches. The teachers need to have the motivation to follow these elements that direct the education process (Serafin, 2003: 1). It can be said that, one of the most effective elements that motivate the teachers is, vocational improvement.

1. Music in Special Education

Perry, emphasizes that children with learning difficulties respond to music like their peers do and that it is a way of communication for them with other individuals (1995). Alvin, also mentions the interest in music among children with learning difficulties and says that they can benefit from music activities unless they have experienced a traumatic process (1998). Youngshin, mentions that music has testable effects in the areas of focusing, emotional reactions and communication in children with learning difficulties (2004: 321-339). There are many evidence-based studies showing that the special education students' singing, dancing, tapping out the rhythm of something together support their social-emotional development, their interaction, communication and socialization processes and cognitive areas (Doğru et al. 2015; Pektaş et al. 2016; Varış & Hekim, 2017; Yıkılmış et al. 2017; Eren & Engür, 2019; Erol-Düzbastılar and Eyüpoğlu, 2019; Çay, 2020; Sağırkaya, 2021).

The interaction acquisitions gained based on music are included in the special education music activities book published by the Ministry of National Education. Accordingly; the children who need special education;

- have experienced an increase in motivation,
- have gained experience in expression and emotional reactions,
- have had a progress in their anxiety levels,
- have had an improvement in listening skills, auditory perception and attention spans,
- have been supported in language, motor, cognitive and social development areas thanks to music-based practices (MEB,2014: 5; MNE,2017; MNE, 2018).

2. The Role of the Field Teachers in the Process of Including Musical Elements in Non-Music Fields of Individuals with Special Needs and Problems Encountered by on the Basis of Music

“Almost all children have a point to be reached and educated” (Bilen et al. 2009: 20). When we consider this sentence on the basis of special education, it is necessary to strengthen the qualities of the teachers of the mentally disabled, who can discover these points and affect the child positively, as special education is an individualized process. The inefficiency of the resource that will provide this interaction to the individual may cause stagnation and regression in the development process of the individual. Current circumstances do not allow each special education institution to employ individuals who have been trained as experts in their fields. Therefore, it is mostly the duty of the teacher of the mentally disabled to carry out the required education plan. A teacher who works with an individual in need of special education through musical elements, helps that student to gain communication skills in the classroom environment, as well as contributing to the development of an environment of trust between them (Rynkiewicz, 2005: 14).

A basic musical background is enough for the teacher working in the field to start a music-based interaction process with the students. What is more important here is, professional motivation. The process can also be carried out through simple musical patterns. However, the teacher should be able to recognize whether the individual, who is included in the process, has a potential to react and analyze it on the basis of music. The teacher, who spends the most time with the child in the sense of education, is a communication door to socialization. According to Voight; as in all areas of special education, it is an undeniable fact that musical studies with individuals with attention, anxiety and perception disorders will affect their evolution and development process (2013: 97-105). As well as a learning tool, music can also be a development and communication tool. In this sense, a teacher of the mentally disabled should always be open to new approaches that will contribute to the development of the child.

Improving the quality of education and developments in technology strengthen the efficiency and effectiveness of the teacher, however no tools and methods can replace the teacher (MNE, 2020). A teacher, who carries out application processes that involve musical elements in a special education classroom, encounters problems in making use of the time and the space, developing approach and practice. Overcoming these problems and carrying out a successful process is the duty of the teacher (Thompson, 1999: 7-9; MNE, 2007). According to Öner; the desire of the student with learning disabilities to be involved in education, significantly affects the education process, however determining the approach is left to the teacher's own initiative (2014). In this regard, a teacher who will include musical elements in the classes may encounter the following problems:

- How well do I know the student?
- At what level the student can perceive the music and react to the music?
- What kind of practice plan should I develop?
- What are my aims and acquisitions?
- What kind of instruments and materials should I use?
- What type of music should I choose?
- To which area of development and evolution does the music-based practice I developed address?
- How should group work and, if necessary, inclusive phase be?
- How willing am I to include musical elements in my classes?
- What is the level of my knowledge and experience? (Serafin, 2003)

In addition to these factors, professional cooperation, working environment, teacher-student, teacher-administration and teacher-parent factors also come into play. At this point, teachers should be aware of their professional competencies and should work on developing them. Studies show that, in

addition to the increasing standards in education processes, the teachers are also expected to improve themselves in terms of education and practice, throughout their life (Taşlaya, 2021).

As well as being inclusive, special education for mentally disabled is a field of education and science that is constantly developing and changing. As long as teachers improve their professional qualifications, they are guiding. Although special education processes are under the guarantee of the state, it is a lifelong process that brings a financial obligation for each family. Moreover, it does not seem possible to employ professionals in schools and institutions for each approach and technique of special education. Based on this information, there is a need for preliminary case-based studies that determine the music-based proficiency and music-based practice that will form the basis for supporting the vocational improvement of the teachers who have graduated from this field, on the basis of music.

3. Problem

Discussing the importance of music in special education (mental disability field) in the axis of teacher vocational competencies and to reveal the music-based competence and application problems of special education teachers for the mentally disabled are considered to be important for the inclusive principles of special education processes to reach each individual in need of special education. Therefore, it is obviously necessary to investigate the status of the usage of music elements for the development/evolution and rehabilitation goals of the teachers of the mentally disabled, related to their students. Based on these necessities, this study has been carried out to find out about the opinions of the special education teachers of the mentally disabled regarding their musical competency in the field of special education mentally disabled, their use of musical elements during their classes, and their development of music-based individualized education plans/programs. In order to achieve this aim, answers to the following questions are sought:

1. What are the opinions of the teachers of the mentally disabled on benefiting from music elements and status of music-based awareness?
2. What are their opinions on defining themselves on the basis of music?
3. What are their opinions on their ability to develop music-based IEP?

4. Scope and Significance of the Research

Findings (definitions) reached in this research may show similarities with the findings and data reached in studies conducted on professionals, experts or music teachers/educators with academic and vocational music education on the basis of special education. The research includes the special education teachers for mentally disabled who did not receive music-oriented vocational courses for special education during their undergraduate education but have professional motivation to carry out practices at a level that can benefit from music elements within the framework of pedagogical music education for non-music targets in special education classes.

The data reached in this research is considered to be significant in terms of investigating the music-based competencies of teachers of the mentally disabled, determining the level of music-based interaction achieved in the classrooms of the teachers of the mentally disabled, and revealing the music-based individualized education plan/program development of the teachers of the mentally disabled for non-music fields.

The answers given to the data collection tools prepared and used throughout this research have been accepted as sincere and revealing the true views. The teachers of the mentally disabled, who participated in the research, have been assumed to be able to represent the other field teachers.

METHOD

The research is a process-oriented, descriptive and interpretation-based due diligence study in terms of its aim, the method it follows in accordance with this aim, and the quality of the data collected. The question inventory in this study has been prepared according to the question development stages of Büyüköztürk et al. (2014: 124-172). For the validity and reliability of the questions, Büyüköztürk et al.'s stages of determination of the aim of the research, determination of the aim of the scale, creation of the

item pool, clarity and receiving expert opinion have been adopted (2014: 106). The opinions received during the research have been analyzed and described based on knowledge/situation determination.

1. Due Diligence Study/Research

Due diligence research is a method of investigating the situation compared to survey studies (Shuttleworth, 2008). Therefore, unique concepts and research methods are used based on the idea that there is no single truth (Aytaçlı, 2012). Since due diligence does not include standard observation norms, their validity is limited to the comments of the observer (Güven, 2001).

In education-oriented due diligence research, there are alterations in educational processes over time and the elements that guide education get more and more complex. Therefore, the process cannot be constant, and these complex structures should not be considered separately (Yıldırım, 1999). In education-oriented due diligence studies, it might be necessary to conduct an investigation with one or more teachers. It is a requirement of the non-stationary and variable nature of the education process systems (Ozan-Leylum, et al. 2017).

2. Data Collection Tools

In accordance with the aim of the research, a question pool has been created through a literature review and it has been presented to the opinions of experts and academicians. The music-based awareness of the teachers participated in the research and their use of music-based elements in their classes have been revealed through tables that consist of structured and semi-structured interview questions. The questions in the table one have been prepared on the determination of teacher competence and the definition of teachers. The inventory of the table one consists of improved likert type questions. Table two consists of an inventory based on open-ended personal descriptions. The questions in the inventory were asked to the participant teachers and the answers were recorded. In order to describe and interpret the findings and present the results, information have been collected through the following fields:

- Demographic data,
- Data on the teachers' use of music elements in their classes,
- Data on teachers' music-based awareness,
- Data on teachers' music-based perceptions,
- Data on the teachers' basic knowledge,
- Data on teachers' ability to develop music-based IEP,

3. Validity and Reliability of Data Collection Tools

During the preparation of the form, the opinions of experts from the fields of special education and music education in special education have been received. To collect the data of the form, the question pool that consists of the questions received from the experts, curriculum books and academic resources on the field have been used. Additionally, for the reliability of the curriculum generated in the study, knowledge of the experts has been received verbally through e-mail and video and face-to-face interviews, during the research. *Analysis of the data:* A descriptive method based on interpretation has been followed in the analysis of the data.

4. Population of the Research

The participants of the study are the teachers of the mentally disabled. Participants are symbolized with the participant symbol, "P". Accordingly, the participant information is as follows: P1: 37-year-old male, graduated from special education department, teaching the mentally disabled and has been working in the field for 10 years. In the 2021-2022 academic year, he has been working in a class of three students diagnosed with autism spectrum disorder (ASD) and pervasive developmental disorder (PDD), with moderate learning difficulties. P2: 35-year-old male, graduated from special education department, teaching the mentally disabled, and has been working in the field for 10 years. In the 2021-2022 academic year, he has been working in a class of four students diagnosed with mild and moderate learning disabilities.

FINDINGS

The findings include information on music-based development fields, music knowledge, cognitive/motor/behavioral music-based perceptions of the teachers participated in the research, and the effects of music on their own mood processes, as well as determinations about their music class processes, and which acquisition fields of the students they target with music.

1. *Opinions of Teachers of the Mentally Disabled on Utilization of Music Elements and Music-Based Awareness*

Accordingly, the following three tables consist of the findings regarding their views on the utilization of musical elements, the familiarization with rhythm instruments, and music-based awareness.

Table 1: *Opinions of Participants on the Utilization of Music Elements*

f = P1- P2	Agree(f)	Partially Agree(f)	Do not Agree(f)
I have been educated on music studies in special education.			2
I have my students listen to music during my classes.	2		
I perform rhythm exercises in my classes.		2	
I perform exercises of distinguishing the sounds and tones.	1		1
I include motion and dance practices in my classes.			2
<i>According to the special education program:</i>			
I offer music classes.	1	1	
I use the music program prepared for special education in my classes.			2
I have prepared an educational song repertoire.		1	1
I use rhythmic instruments in my classes. (Drum, maraca, rhythm stick)			2
I include different music genres in my classes. (Pop, classical, Turkish folk/classical music)	2		

According to the data in Table 1, it has been found out that the participants generally play music in their classes, include different kinds of music according to the taste of the student in their classes, partially exercise practice of distinguishing between sound and tone, prepare a partially educational song repertoire and do not use the music and game book in special education prepared by the Ministry of National Education. In addition to that, the teachers are considered not to be willing to exercise practices based on rhythm and motion in their classes, they cannot use the rhythm instruments, and they do not sufficiently make use of the relevant curriculum.

Table 2: *Opinions of Participants on Familiarization with the Rhythm Instruments*

f = P1- P2	Agree(f)	Partially Agree(f)	Do not Agree(f)
<i>I am familiar with the following five instruments.</i>			
Drum	2		
Maraca	2		
Rhythm sticks		2	
Tambourine	2		
Rattle		2	

According to the data in Table 2, the participants have generally been observed to be familiar with the prototypes of traditional rhythmic folk instruments such as tambourine and drum, and to be partially familiar with the rhythmic instruments that are widely used in special education, such as rattles and rhythm sticks.

Table 3: *Opinions of Participants on Their Music-Based Awareness*

f = P1- P2	Agree (f)	Partially Agree(f)	Do not Agree(f)
I can distinguish the sounds I hear.	2		
I can distinguish the instruments by their sounds in a music I listen to.	2		
I can copy a rhythm I hear.	2		
I can tell the music genres (classical, pop, folk, instrumental, etc.).	2		
I listen to music for a purpose. (to relax, to have fun, etc.)	2		
I can sing along by mumbling/with the lyrics while I am listening a song.	2		
I can move (dance-motion) along with the song I am singing.	2		
I can rhythmically clap along the song I am singing/listening to.	2		
I can play a rhythmic instrument while both singing and listening.		2	
I can recognize a music that I listened before, when I hear it for the second time.	2		

According to the data in Table 3, the participants have been observed to generally have the ability to distinguish the sounds of the objects and living beings they hear, to have the ability to use music for a conscious purpose, to be functional in terms of psycho-motor abilities and cognitively while listening to music, to be competent in focusing and rhythmic acts, and to have the music-oriented mood processes in line with the expectations of the researcher. Moreover, according to the statements of the teachers, the teachers have been observed to have rhythmic memory. It has been observed that the teachers are not competent at the desired level in playing along a rhythmic instrument.

There are also feedbacks that support the findings in the oral interviews performed with the teachers in line with the teacher competencies revealed in Table 1, Table 2 and Table 3, which include the feedbacks of the teachers that consist of the basic instructions. According to that, the findings below have been described considering the verbal statements of the teachers and based on the data from Table 1, Table 2 and Table 3.

P1: It has been observed that the teacher is capable of focusing and paying attention while listening to music, has a musical taste, can recognize the kind of music he listens, can react to the music played in any environment and express his like/dislike, he can tell that a song or music ends and a new one starts playing under different conditions, is able to recognize a piece he heard before when he hears it for the second time, can copy a rhythm he heard, can tell most of the instruments by their sounds in a piece he listens to, he is usually able to tell the music genres, can distinguish a song he listens by its lyrics and sing along, can clap along rhythmically, can dance and move along with the rhythm of the music, he can play along rhythmically with any object or instrument while both listening and singing and can use music for purposes such as relaxation, sadness and entertainment. In addition to that, through the feedbacks received from the teacher, it has been determined that he is familiar with the rhythm instruments, has partial knowledge about music-based practices in special education, did not participate in service training on music in special education, has reviewed the special education music program and curriculum prepared by the Ministry of National Education, however, has not been practicing it, relatively offers music classes, practices with his students on distinguishing tones and sounds and on spelling although not from a musical perspective, he plays songs and music for his students for different purposes, includes rhythm exercises in his classes without using rhythmic instruments, does not do dance-based exercises for movement and motion, he knows school songs that serve for a purpose and MEB acquisitions, and has a song repertoire for an educational purpose, however, has not developed an individualized music-based acquisition and education plan for the students.

P2: It has been observed that, the teacher can partially focus and pay attention while listening to music, has developed a musical taste/preference and listens music by being aware of the its type, reacts to a music played in any environment at a limited level and partially expresses his like/dislike, he is able to tell that a song or music ends and a new one starts playing under different conditions, can copy a rhythm he heard, can partially tell the instruments by their sounds in a piece he listens to, he is usually able to tell the music genres, he can sing along a song he listens to, can rhythmically clap along, can dance and move along with the rhythm of the music at a limited level, he can partially play along rhythmically with any object or instrument while both listening and singing and can use music for purposes such as relaxation, sadness and entertainment. In addition to that, through the feedbacks received from the teacher, it has been determined that he has a limited familiarity with the rhythmic school instruments, does not have enough knowledge about music in special education, has not received an education on music in special education, has not reviewed the special education music program prepared by the Ministry of National Education, offers limited music classes, although he does tone and sound distinguishing exercises with his students, he does not do it on a music-base, he plays music for his students for different purposes at a limited level, does not offer rhythm exercises in his classes, does not offer dance-based exercises for movement and motion, he knows school songs for the purpose and for the acquisitions of Ministry of National Education, but has a limited song repertoire for educational purpose.

2. Opinions of Teachers of Mentally Disabled Regarding to Defining Themselves on the Basis of Music

Accordingly, Table 4 below consists of the feedbacks of the teachers to the semi-structured instructions addressed to them and the findings related to these feedbacks.

Table 4: Opinions of the Participants on Defining Themselves on the Basis of Music

	P1	P2
Describe yourself in the sense of musicality	I am a good listener. Music of most of the songs is more important for me than the lyrics. However, I cannot play an instrument and I do not have a very good voice. Nevertheless, I am a good listener.	I think that music reflects many emotions. Therefore, I listen to music according to my mood. The music I listen to is a means of expression for me.
What kind of music do you listen to?	I really like folk music. Sound of baglama is very special for me. I especially listen to Neşet Ertaş over and over again. In addition to that, I listen to pop music and some foreign music.	I mostly listen to folk music and Turkish protest music. I am also interested in foreign pop music and rap music.
What kind of music do you include in your classes?	I prefer school music, instrumental music, children's songs and the music my students listen to.	I use school songs and instrumental music.
What do you think is the most important point in education?	I have an emotional connection with my students, so it's very important for me to see them achieve something.	It is important to be able to convey patience, effort, knowledge, self-devotion, conscience and my knowledge to my students in the right way.
What are the fields you want to improve yourself on the basis of music?	I would like to join a choir and play baglama and rhythm instruments are also important for me.	It would be enough for me if I had enough music knowledge to use in the class and knew a few folk songs by heart.
What are the fields you want to improve yourself on the basis of students?	Working with these children makes me happy. My students are generally children with social communication problems and they have limited independent movement area. Therefore, learning new approaches and techniques will help me to be more beneficial for them.	I have a class that requires behavioral, psycho-motor and social, emotional support. Therefore, I need improvement in the areas that my students need. So, I can support them by learning contemporary approaches to special education.
Finally, what would you like to add?	Parental support is also minimal. Teacher-parent cooperation is important in special education, but unfortunately, we cannot get feedback on this issue. We have musical instruments at school, but no one uses them as we do not have a purpose including music. If we receive in-service trainings, we may feel supported in our profession.	Family support is essential! I think, if I improve myself in the practices at school, I will get positive results more quickly from the students. I also think that, music will contribute positively to their behavioral skills and personal development. However, since I have no training on this subject, I can offer very limited activities.

According to the data obtained through the interview in Table 4, the teachers have been observed to be aware of the effect of music on mood and have a common appreciation for music genres. Although they generally prefer school songs and instrumental music in their classes, it has been observed that they do not do this for a purpose or need. The teachers have been observed to be open to new techniques and approaches applied to special education, to know that music provides acquisitions in many areas in the music-based Professional field, and need a vocational education for this.

3. Opinions of Teachers of the Mentally Disabled on their Ability to Develop Music-Based IEP

By asking the following questions to the participants, it has been ensured that their individual attitudes are revealed in a process-oriented manner. "If you had to use musical elements for the students in your classes, taking into account the acquisitions, practices and music program framework included in the Ministry of National Education special education curriculum, which areas would you mostly include

in your music-based IEP? Please explain". (Below, the words of the participants have been tried to be conveyed exactly by using the first person singular.)

P1: -I would prefer to work in cognitive and developmental areas. I realize that my students are always distracted. I need to divert their attention and help them adapt to the classroom environment. Therefore, I would like to focus on increasing their attention while preparing a music-based IEP. Sometimes, I try to divert their focus by playing music but they have some behavior controlling problems and they can suddenly start shouting. Sometimes, when they hear certain songs, they clap along. I do not know how to use music for a purpose through a plan. As I said at the beginning, we are very incompetent in this music universe. For example, nowadays, I see on social media that there are concerts or choirs for only students with autism. I consider them through a special educator's perspective and do not find them right. Everyone thinks that students with autism are musical geniuses, but this is not true. I think people categorize autism. Considering through a special educator's perspective, believe me, I also perceive music this way. The National Education program mentions that music studies improve their social aspects, increase their awareness and strengthen their means of communication. However, following our conversation with you (*the participant refers to the researcher*), I have understood more clearly that singing is a musical process far beyond playing an instrument and how music helps these children. My students try to turn the lyrics of the songs they listen to, into movements. I think these are very important, because what we perceive as entertainment is actually a focusing activity for them. I would like to use these activities while preparing music-based IEP and contribute to their development as I know that music is an effective reinforcer. However, I do not know how it should be used in the special education class and individually for students.

P2: - Recently, there is a different pursuit for special education and the field has become very popular. Many therapies, practices, techniques and approaches have been introduced. I am not sure which one is scientific and which one actually gives results. However, what we were taught at school is that a common curriculum is not applicable for children with intellectual disabilities and that we should approach each student holistically. We devote a lot of time to these children for their behavioral and cognitive development. Sometimes we push children with instructions. Therefore, music can be an alternative door. I attended a series of seminars under the title of current approaches in special education. They were very boring. I am not sure if the lecturer has ever been in a classroom and interacted with a child. Did not we always have the same problem during the undergraduate education? People who have been in a special education class for two or three times in their lives are teaching teacher candidates who will spend their entire professional life in a special education class. When I started working, I have realized that this was not the case. Telling, putting into action and being able to touch the heart of the child are completely different abilities. In my opinion, those who will teach in special education departments should start their professional life by wiping the nose of a special education student at least for once in a special education class (*Participant laughs*). For example, I have not learned anything related to music neither at school nor after school. After our interview, I have realized how effective and different the case is (*Refers to the researcher*). My students are students with behavioral problems that require improvement. Sometimes we enter the classroom with 3 teachers to practice as we cannot control the child. The child is in a crisis due to something very unrelated and comes to school screaming. You need to calm the child down for an hour. Music might be an effective tool for these children, but it also should not trigger a crisis (*Participant laughs*). There are sensory integration rooms, as well. I think, music might be effective there. However, I am not sure how we should put it into action. The basis of special education already consists of developing attention, communication and socialization. Therefore, teachers should already know how to make use of music. Music is already fun after all. We always use it for school activities. I see that my students have a lot of fun clapping along and tapping out. There are children with whom we could practice rhythm if we had about ten drums. These children are hungry for attention and socialization. Special education is very effective in reflection, my students usually try to reflect my actions. Thus, in my opinion, music helps regulating student behavior. Following our conversation, I checked the program (*Refers to the related curriculum of Ministry of National Education*). It mentions the effects of music on awareness, communication, socialization, motor and psycho-motor development of children in need of special education, which are also the needs of the students I work with. Every murmur, every clap, smile or gaze is so precious. I suppose, if a child

can hear, it is possible for him/her to perform activities with music no matter what disability he/she has. I just cannot figure out how to prepare an IEP over all these issues. Sometimes, when I play music in the class, some of the children murmur, move and shout with joy. I think, listening to music is very good for them. I will try to include more music in my classes from now on.

DISCUSSION, CONCLUSION and RECOMMENDATIONS

As a result of the literature review, no studies on music-based IEP developed by special education teachers for non-musical purposes employing music-based competencies and music elements have been encountered. However, recent studies that can be included in the framework of the subject are remarkable (Darrow, 1999; McCord & Watts, 2006; Hammel & Hourigan, 2011). In addition to that, there are studies conducted by the researcher on the subject at different times. This section is considered as important in terms of revealing the researches carried out on the axis of music-based professional processes of special education teachers and determining the similarities and differences through this research.

Sağırkaya (2016)'s research, *"The Opinions of Educators Working in the Field of Special Education on Pedagogical Music Therapy Practices: The Case of Afyonkarahisar Province"* was conducted to determine the views of experts and educators working in the field of special education on music and music therapy in special education. The research was carried out as a joint in-service training project of Afyon Directorate of National Education Special Education Department, RAM Directorate and OÇEM in the 2015-2016 academic year. For the research, 10 examples from Polish music therapist Dr. Agnieszka Rynkiewicz's own practices were applied to the participant group one by one and each application was evaluated at the end. Following the process, a series of questions were asked to the participants. The results of the findings are as follows: It has been determined through the opinions of participating teachers and experts that music and music therapy studies in special education should be practiced in every private education institution, music practices and music therapy provide different acquisitions, music will contribute to development/change/behavior, communication and socialization skills for individuals who need special education. The research is similar in terms of revealing the music-based perspectives of special education teachers. The research is also important as it is the first special education music-based in-service training held within the body of National Education. However, the study is observed to emphasize the importance of music therapy practices in special education, rather than the importance of music in special education.

Yıkımsı et al. (2017)'s research, *"Special Education Teachers' Use of Games and Songs in Their Classes"* investigates the level of special education teachers' use of games and songs as in-class activities, while determining the use of songs and games on skill and behavior education through music in academic classes. The data were collected through semi-structured interview technique and it was concluded that special education teachers were using games and songs in teaching academic and non-academic skills. The 7 teachers participated in the research had been observed to be working in the field from one to five years, and have had professionally received game and song classes during their undergraduate education and had music-based Professional qualities. The results showing that each educator used one of the musical elements, songs in their classes, are a remarkable data among the research on special education teachers and music-based studies. These results are considered as important in terms of revealing the ability of special education teachers' making use of music elements in their professional processes and their ability to use music elements for non-music purposes.

Eren and Engür (2019)'s research, *"The Examination of Special Education Teacher Candidates' Self-Efficacy Beliefs Toward Teaching Music in terms of Different Variables"* reveals the self-efficacy levels of special education teacher candidates toward teaching music. The results of the research show that, special education teacher candidates improve in line with their self-efficacy. The data of this research is especially important in terms of revealing the importance of music in the professional development of special education teachers and supporting their music-based professional development. As it is clear from the research, the participant special education teacher candidates received a music-based professional education during their undergraduate education and had knowledge and awareness about the importance of music elements in special education processes.

In Çay (2020)'s research, "*Determining the Contribution of Music Education Classes to Students with Special Needs Through the Opinions of Special Education Teachers*", the contribution of music class to students with special needs is revealed through the opinions of special education teachers. 80 teachers participated in the study, and most of the teachers participated stated that the music education course is necessary in the education of students with special needs and that it increases the quality of life of students by contributing to the improvement of their skills of expression and communication. The research shows that, special education teachers believe in the necessity of music in the lives of special education students. In this respect, the results of Çay's research are similar to the participant opinions in this research.

Sağırkaya (2021) in the scope of his action research, "*Special Education Teachers' Application of Pedagogical Music Therapy Techniques*" aimed to contribute to the vocational improvement of special education teachers by recognizing pedagogical music therapy techniques/models/approaches, and to develop Music-Based Practices in the IEP preparation process. The research was carried out in three phases and the data were collected through a 20-week action. According to that; Phase I consisted of seminar and didactic presentation parts, Stage II covers the music-based IEP development process of the population of the research and Phase III covers the IEP process developed by the participants in line with the goals and acquisitions they set for a student they work with. As a result, the research process has been observed to contribute significantly to the vocational improvement of special education teachers, and that teachers and students can perform music-based IEP for non-music acquisition fields. According to the research, the facts that special education teachers should directly get involved in the process and therefore, they need to be supported professionally, are also in line with the outputs of this research.

The abovementioned studies in the literature reveal the situation and perspectives of special education teachers about making use of music elements in special education processes. As the studies of Yıkılmış et al. and Eren and Engür include participants who have received a music-based vocational education and have musical awareness, they are not similar to the results of this study. On the other hand, the studies of Çay and Sağırkaya are similar to this research in that they include special education teachers and reveal the importance of music in special education from the perspective of special education teachers. However, as Çay's research does not include music-based professional development of special education teachers for non-music purposes in special education, it is different from this research.

When the data for the initial purpose of the research is reviewed; it has been concluded that P1 has basic musical awareness and rhythmic skills, however, he does not have the necessary vocational qualities to perform the basic musical studies expected from the teacher according to the Ministry of National Education curriculum in the special education classes. It has been concluded that, although P2 has basic musical skills, he prefers to practice it at a limited level and does not perform the basic musical studies expected from the teacher according to the curriculum of the Ministry of Education in the class and does not have vocational qualities of music. Again, it has been concluded that, although they have not received training on music studies in special education, the participants play different types of music in their classes for their students, they do not exercise movement and dance in their classes, they do not use the music program prepared for special education in their classes, although they are familiar with the rhythm instruments, they do not include them in their classes. While their music-based perception status is sufficient, their use of music-based processes in their classes is insufficient.

When the data for the second purpose of the research is reviewed; it has been concluded that P1 has a music-based functionality and has a developed music-based awareness and P2 has a music-based functionality and his music-based awareness can be improved. Teachers have also been observed that, they enjoy listening to music, mostly listen to folk and pop music, prefer school songs and instrumental music in their classes and need family support in line with their practices. It has been concluded that, the teachers have the desire to improve themselves on the basis of music in special education and to professionally get to know the contemporary approaches related to the special education processes.

When the data for the third purpose of the research is reviewed; it has been concluded that P1 prefers to use musical elements within certain limits, can develop and practice music-based applications, but does not have the knowledge and quality to prepare music-based IEP, needs vocational experience

to divert the focus of the students and is aware of the importance of music in special education. It has been concluded that P2 can develop music-based practices and practices consisting of music elements, however, does not have the knowledge and quality to prepare music-based IEP, and is aware of the importance of music in special education and its place in communication processes. Again, it has been concluded that, since teachers cannot fully qualify the knowledge process about the use of music elements in their classes, they have certain difficulties in conveying them to the students, they are aware of these difficulties and they have the motivation to improve themselves on a professional basis, they are aware of the relationship between music and mood, but they do not have the necessary knowledge and quality to use the music elements while preparing music-based IEPs for non-music purposes.

Considering the results of the research, the following recommendations can be listed.

- It is recommended that, the faculties that train special education teachers for the mentally disabled should offer classes on music in special education, music-based interaction and communication in special education, and music-based practices in special education.
- It is thought that, the special education teachers for the mentally disabled need in-service training processes on developing music-based IEP.
- It is thought that, special education teachers for the mentally disabled need professional trainings to develop music-based applications for non-music fields.
- It is thought that, the special education teachers for the mentally disabled need processes that improve their vocational development and motivation.
- It is thought that, the special education teachers for the mentally disabled need motivation-enhancing processes in order to improve themselves professionally by following the innovations.
- Music-based practices in special education processes should be applicable to almost every student involved in special education processes. Therefore, it is recommended that, exercises should be carried out to encourage teachers to use music elements in their classrooms.
- It is recommended that exercises should be developed to encourage special education teachers for the mentally disabled to create a song repertoire for almost every student involved in special education processes.
- It is recommended that exercises should be carried out to encourage special education teachers for the mentally disabled to offer music-based movement practices for almost every student involved in special education processes.
- It is recommended that exercises should be carried out to encourage special education teachers for the mentally disabled to carry out rhythm-based practices for almost every student involved in special education processes.

Ethics Committee Approval Information

This study has been carried out on a volunteer basis within the framework of ethical principles and personal participant information has been kept confidential. The data collected have only been used in this scientific research and will not be shared with third parties.

Name of the Board: Afyon Kocatepe University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee

Ethics Committee Decision Date: 06.17.2022 **Decision Number:** 2022/201

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Zihin Engelli Öğrenciler İçin Oluşturdıkları Müzik Dışı Hedeflere Yönelik Müzik Temelli Bireyselleştirilmiş Eğitim Planının Geliştirilmesine ve Uygulanmasına İlişkin Görüşler

Dr. Burak Sağırkaya

Millî Eğitim Bakanlığı - Türkiye

ORCID: 0000-0001-5244-957X

burak.sagirkaya@gmail.com

Özet

Bu araştırmada zihinsel engelliler eğitimi alanından mezun olan ve lisans süresince mesleki müzik dersi almayan öğretmenlerin müzik temelli yeterlilikleri incelenmiştir. Araştırma ile zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin derslerinde müzik öğelerini kullanma düzeyleri ve geliştirdikleri müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planları/programlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın yöntemi durum saptama çalışması oluşturmaktadır olup, elde edilen veriler yorumlayıcı paradigma yöntemi ekseninde betimlenmiştir. Araştırmaya iki zihinsel engelliler alan mezunu öğretmen katılmıştır. İkili görüşmeler Haziran 2022'de çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısının durum tespiti için araştırma normlarına uygun olduğu ve niceliğin niteliği betimlemede temel yeterliliği oluşturabileceği belirlenmiştir. Sonuç olarak; öğretmenlerin birlikte çalıştıkları özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin müzik dışı gelişim alanları için müzik öğelerinden yararlanabilecekleri görülmüştür. Ancak öğretmenlerin müzik dışı kazanım ve amaçlara yönelik müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planı/programı geliştirmek için yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu araştırma ile zihinsel engelliler eğitimi alanında görev yapan öğretmenlerin mesleki potansiyellerini artıracak eğitim süreçlerine ihtiyaç olduğu görülmüştür. Araştırmada tespit edilen bulgu ve sonuçların; özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerine yönelik geliştirilecek özel eğitimde müzik temelli uygulamalar ve müzik temelli etkileşim çalışmalarının pedagojik müzik terapi programlarına zemin hazırlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca araştırmanın alana dair yeni araştırmalara yön verecek bir niteliğe sahip olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Özel eğitim, Özel eğitimde müzik, Zihinsel engelliler öğretmeni, Müzik temelli eğitim desteği, Müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planı

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 1, ss. 201-228

Araştırma Makalesi

Gönderim: 2022-10-23
Kabul: 2023-01-26

Önerilen Atıf

Sağırkaya, B. (2023). Özel eğitim öğretmenlerinin zihin engelli öğrenciler için oluşturdukları müzik dışı hedeflere yönelik müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planının geliştirilmesine ve uygulanmasına ilişkin görüşler, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 201-228. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1193390>

GİRİŞ

Eğitim bireyin, içinde yaşadığı toplum/ulus ve dünya (ya da evren) için etkili bir insan, nitelikli bir birey haline getirilmesi sürecidir (Toprakçı, 2012; 88). Eğitimin vücut bulmasında en önemli aktör öğrenci ve öğretmenlerdir. Özellikle öğrencilerin özellikleri onlara verilecek eğitimin nitel ve nicelini de belirler (Toprakçı, 2017). Özel eğitime gereksinimi olan öğrenci ile mesleki anlamda en çok eğitim ve gelişim temelli etkileşimde bulunan mesleki grup özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenliğidir (Sağırkaya, 2020). Bu grubun özel eğitim zihinsel engelliler alanına yönelik son gelişmeleri takip edip öğrencinin potansiyeline göre geliştirdikleri yaklaşımları farklı kanallardan beslemesi gerekmektedir. Müzik özel eğitim süreçlerinde bir ifade ve bir gelişim aracı, tamamlayıcı bir model olabilmekte ve hemen hemen her özel eğitime gereksinim duyan bireyin eğitim ve gelişim süreçlerine etki edebilmektedir. Özel eğitim sürekli gelişen disiplinlerarası uygulamalar bütünü ve araştırma alanı olarak düşünüldüğünde bu alanda çalışan uzman ve eğitimcilerin mesleki yeterliliklerinin her an geliştirilebilir olması ve yeni uygulama sahalarıyla kendi alanlarını desteklemeleri gerekmektedir (Wilinski, 2010). Ne var ki alanyazına yönelik yapılan incelemeler sonucu, zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin derslerinde müzik elementlerinden faydalanma oranları ve müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planı/programı (BEP) geliştirme durumlarını gösteren araştırmalara rastlanmamıştır.

Müzik özel eğitim çocuklarını iyileştirmek için değil onları eğitmek, geliştirmek ve rehabilite etmek için kullanılmalıdır (Rynkiewicz, 2005: 11). Özel eğitimde müzik temelli uygulamaları akademik müzik dersi ya da gösteri odaklı müzik çalışmaları gibi düşünmemek gerekir. Çünkü özel eğitimde müzik, müzik dışı alanlar için tetikleyici bir etkiye sahiptir. Yani özel eğitimde müziğin terapötik etkisi, elde edilen kazanımların müzik dışı olmasından kaynaklanmaktadır. Özel eğitimde müziğin müzik dışı alanlara etkisi ele alındığında en temel ve genel olarak aşağıdaki şu alanlarla ilişkisi bilimsel olarak kanıtlamıştır: Hareketsel gelişim, duygusal gelişim, kas gelişimi, dil gelişimi, iletişim alanlarında gelişim, sosyal alanlarda gelişim, davranış gelişimi, ifade gelişimi, iletişim süreçlerine yönelik algı gelişimi, bedensel algı gelişimi, nesnel algı gelişimi, kinestetik algı gelişimi, çevresel farkındalık gelişimi, nesnel farkındalık gelişimi, mekânsal farkındalık gelişimi, stres kaygı düzeyinde regülasyon, stereotipik davranışlar ve dürtüsel davranışlarda azalma (Nordoff ve Robbins, 1983: 20-29; Juliette ve Warwick, 1992: 5-40; Eskioğlu, 2003; Nordoff ve Robbins, 2004; Eren, 2012). En nihayetinde her bir alana hâkim olmak bir öğretmenin görevinden çok uzaktır. Fakat bu alanların/bilim dallarının varlığı ve üzerine temel bilgilere sahip olunmasının çalışılan öğrencinin eğitim, gelişim ve değişim sürecinde son derece yardımcı olacağı da bir gerçektir. Öğretmenin aslı görevi öğrencisinin hayat kalitesini destekleyici pedagojik yaklaşımlara ulaşip mesleki alanda kendisini geliştirmesi ve okul ortamında öğrencisine en uygun yaklaşımları tespit edip bu doğrultuda hareket etmesidir.

Özel eğitimde müziğin önemini öğretmen mesleki yeterlilikleri ekseninde ele almak ve bu çerçevede özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik temelli yeterlilik ve uygulama sorunlarını ortaya koymanın; özel eğitim süreçlerinin kapsayıcı ve dâhil edici ilkelerinin her bir özel eğitim gerektiren bireye ulaşması için önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma ile birlikte zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik gelişim/değişim ve rehabilitasyon hedeflerinde müzik elementlerinden yararlanma durumları tespit edilirken aynı zamanda zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik temelli mesleki gelişimleri için ihtiyaç duyulan alanlara yönelik bir durum tespit çalışması yapılmak istenmiştir. Zira günümüz koşullarında özel eğitim veren her bir kurum için alanda yetiştirilmiş müzik öğretmeni ve müzik terapisti istihdam etmek efektif gözükmemektedir. Bu yüzden farklı öğrenen bir birey ile en çok eğitici ve rehabilite odaklı zaman geçiren kişinin zihinsel engelliler alan öğretmeni olduğu savından yola çıkarak alan öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Öncesinde ise durum tespitine yönelik çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu noktada özel eğitim, özel eğitim süreçlerinde istihdamı sağlanmış personel, bu personelin sağladığı bireyselleştirilmiş eğitim ve bu süreçlerin tamamına yönelik mesleki yeterlilik kavramını, hangi bireylerin özel eğitime gereksinimi olduğu ve bireyselleştirilmiş eğitim planı ve programını tanımlamak gerekir.

2007 yılında çıkarılan 573 sayılı Özel Hakkında Kanun Hükmünde Kararname madde:3 b. fıkrasında yapılan tanıma göre özel eğitim, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarının ve rehabilitasyon süreçlerinin karşılanması, özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi ifade etmektedir. Yine aynı maddede mesleki yeterlilik ise özel eğitim süreçleri için özel olarak yetiştirilmiş personeli, bu personel için geliştirilmiş eğitim programlarını, tanısı konulmuş ve özel eğitime gereksinim duyan birey grupları için farklı yaklaşım ve yöntemlere dair eğitilmiş personel olarak ifade edilmektedir. Bu personel; (bu araştırma için kastedilen özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenidir.) Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre bireysel ve gelişim özelliklerine göre özel eğitim gereksinimleri olan bireye yönelik bireyselleştirilmiş eğitim model ve yaklaşımlarını uygulamakla mükelleftir (Aksoy ve Şafak, 2020).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre özel gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanmasını sağlamak üzere bireyselleştirilerek hazırlanan ve her bir öğrenci için ayrı olarak uygulanan eğitim plan/programı "BEP" olarak ifade edilmektedir (MEB, 2020). Bireyselleştirilmiş eğitim ise 18 Mayıs 2012 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan MEB Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği'ne göre; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim ve bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak belirlenmiş, destek eğitim programları doğrultusunda birey için hazırlanmış ve birebir yapılması gereken eğitim sürecini ifade edilmektedir. Bu noktada özel eğitim öğretmenin öğrenciye yönelik BEP hazırlayabilen ve bunu bir program dâhilinde uygulayabilecek mesleki donanımlara sahip olması gerekmektedir. BEP'in ülkemizde özel gereksinimli öğrenci olarak tanımlanmış ve örgün eğitim, öğretim süreçlerine dâhil edilmiş her bir özel gereksinimli birey için hazırlanması ve uygulanması zorunludur. BEP çıktıları öğretmenin öğrencinin gelişimini gözlemlmek, sürdürülebilmek, sürecin devamlılığı ve dâhiliyeti için birincil önem taşımakla birlikte, gerektiğinde genişletilebilen ve değiştirilebilen esnek bir çerçeveye sahiptir (MEB, 2008; MEB, 2013; MEB, 2020).

Öğrencilerin müzik dışı alanlarına yönelik amaç ve kazanımlar belirleyip müzik temelli BEP geliştirmek özel eğitim zihinsel engelliler alanına yönelik müzik temelli uygulamalar bütünü içinde etkili bir zemin hazırlanmasına olanak tanımaktadır. BEP aynı zamanda meslek uzmanının olmadığı durumlarda da alan öğretmenleri tarafından etkili bir düzeyde geliştirilip uygulanabilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Geliştirme Genel Müdürlüğü verilerine göre mesleki gelişim öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri ve tutumlarının gelişimini destekleyen ve uygulama ortamları oluşturmada öğretmene destek sağlayan süreçler bütünü olarak ifade edilmektedir (MEB, 2007). Bu tanımlamalar çerçevesinde özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin geliştirilebilir olması gerekir; zira özel eğitim süreçleri yeni model ve yaklaşımlarla değişimlere uğramakta öğretmenlerinde eğitime yön veren bu unsurları takip edebilecek motivasyona sahip olmaları gerekmektedir (Serafin, 2003: 1). Öğretmenlerde motivasyon faktörünü ortaya çıkaran en etkili unsurlardan birisinin de mesleki gelişim olduğu söylenebilir.

1. Özel Eğitimde Müzik

Perry, öğrenme güçlüğü çeken çocukların müziğe diğer akranları gibi tepki verdiklerinden ve diğer bireylerle iletişim aracı olarak kullanılan bir köprü olduğunu vurgular (1995). Alvin ise öğrenme güçlüğü çeken çocuklar arasında müziğe duyulan ilgiden bahseder ve travmatik bir süreç yaşanmadıkça müzik aktivitelerinden yararlanabileceklerini söyler (1998). Youngshin, öğrenme güçlüğü çeken çocuklarda müzik sayesinde odaklanma, duygusal tepkiler verme, iletişim kurma alanlarında test edilebilir etkilerin olduğunu söylemektedir (2004: 321-339). Zira özel eğitim süreçlerine dâhil olan öğrencilerin birlikte şarkı söyleyerek, dans ederek, ritim tutarak, sosyal-duygusal gelişimlerinin; etkileşim, iletişim, sosyalleşme süreçlerinin ve bilişsel alanlarının desteklendiğine dair kanıt temelli pek çok araştırma mevcuttur (Doğru vd., 2015; Pektaş vd., 2016; Varış ve Hekim, 2017; Yıkılmış vd., 2017; Eren ve Engür, 2019; Erol-Düzbastılar ve Eyüpoğlu, 2019; Çay, 2020; Sağırkaya, 2021:).

Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu özel eğitimde müzik etkinlikleri kitabında müzik temelinde elde edilen etkileşim kazanımlarına yer verilmiştir. Buna göre; müzik temelli uygulamalar sayesinde özel eğitime gereksinim duyan çocukların;

- Motivasyonlarında artış görüldüğü,
- İfade ve duygusal tepkilerinde deneyimler kazandıkları,
- Kaygı seviyelerinde düzelme meydana geldiği,

- Dinleme becerisi, işitsel algı ve dikkat sürelerinde artış yaşandığı,
- Dil, motor, bilişsel, sosyal gelişim alanlarının desteklendiği görülmektedir
- (MEB, 2014: 5; MEB, 2017; MEB, 2018; MEB, 2020).

2. Özel Gerekşinimli Bireylerin Müzik Dışı Alanlarına Yönelik Müzik Elementlerinin Kullanım Sürecinde Alan Öğretmenin Rolü ve Müzik Temelli Sorunları

"Hemen hemen tüm çocuklarda ulaşılabilecek ve eğitilebilecek bir nokta vardır" (Bilen vd., 2009: 20). Bu cümleyi özel eğitim temelinde düşündüğümüzde bahsi geçen bu noktaları görebilecek ve çocuğa pozitif dokunabilecek zihinsel engelliler alan öğretmeninin donanımlarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü özel eğitim bireyselleştirilmiş bir süreçtir. Bu etkileşimi bireye sağlayacak kaynağın yetersizliği, bireylerin gelişim sürecinde durağanlığa ve gerilemeye neden olabileceği düşünülebilir. Günün koşulları her bir özel eğitim kurumu için alanında uzman olarak yetişmiş bireylerin görev almasını mümkün kılmamakta, amaca uygun eğitim planının gerçekleştirilmesi çoğu zaman zihinsel engelliler alan öğretmenine düşmektedir. Özel eğitime gerekşinim duyan bir birey ile müzik elementleri yolu ile çalışmalar gerçekleştiren bir öğretmen ona sınıf ortamında iletişim becerisi kazanmasına yardımcı olurken, aralarında bir güven ortamı geliştirilmesine de katkı sağlamaktadır (Rynkiewicz, 2005: 14).

Zira alanda çalışan öğretmenin öğrencisi ile müzik temelli bir etkileşim sürecini başlatabilmesi için temel müzik birikimi yeterlidir. Asıl olan ise mesleki motivasyondur. Süreç basit müzikal kalıplarla da sağlanabilir. Fakat öğretmen uygulama sürecine dâhil olan bireyde dönüt verebilir nitelikte bir potansiyel olup olmadığını fark edebilmeli, onu müzik temelinde analiz edebilmelidir. Çocukla eğitsel manada en fazla zaman geçiren öğretmen, sosyalleşmeye açılan bir iletişim kapısı niteliğindedir. Voight'a göre; özel eğitimin her alanında olduğu gibi dikkat, kaygı ve algı bozukluğu yaşayan bireylerle yapılan müzikal çalışmaların değişim ve gelişim sürecine etki edeceği yadsınamaz bir gerçektir (2013: 97-105). Müzik bir öğrenme aracı iken gelişim ve iletişim aracı da olabilmektedir. Bu bağlamda bir zihinsel engelliler alan öğretmeni her daim çocuğu geliştirecek yeni yaklaşımlara açık olmalıdır.

Eğitimin niteliğinin geliştirilmesi, teknolojiye kaydedilen gelişmeler öğretmenin verimliliğini ve etkisini güçlendirir ancak hiçbir araç gereç ve yöntem öğretmenin yerini alamaz (MEB, 2020). Özel eğitim sınıfında müzik elementleri içeren uygulamalar gerçekleştiren bir öğretmen zaman değerlendirme, mekân kullanımı, yaklaşım geliştirme ve uygulama sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Bu sorunların üstesinden gelme ve başarılı bir süreç gerçekleştirme öğretmenin kendi denetimindedir (Thompson, 1999: 7-9; MEB, 2007). Öner'e göre; öğrenme güçlüğü çeken öğrencinin eğitime dâhil olma isteği eğitim sürecini önemli derecede etkilemekte fakat yaklaşım belirleme öğretmenin kendi pratiğine bırakılmaktadır (2014). Bu bağlamda derslerinde müzikle elementleri kullanacak bir öğretmen şu sorunlarla karşılaşabilmektedir:

- Öğrenciyi ne kadar tanıyorum?
- Öğrencinin müziği algılama durumu ve dönüt verebilirliği ne boyutta?
- Nasıl bir uygulama planı geliştirmeliyim?
- Hedef ve kazanımlarım nelerdir?
- Ne tür çalgılar ve materyaller kullanmalıyım?
- Hangi tür müzik kullanmalıyım?
- Geliştirdiğim müzik uygulaması hangi gelişim ve değişim alanına yönelik?
- Grup çalışmaları ve gerekiyorsa kaynaştırma evresi nasıl olmalı?
- Derslerimde müzik elementlerini kullanmaya ne kadar istekliyim?
- Bilgilerim ve deneyimim ne boyuttadır? (Serafin, 2003)

Bu faktörlerin yanında mesleki işbirliği, çalışma ortamı, öğretmen-öğrenci, öğretmen-idare, öğretmen-veli faktörleri de devreye girmektedir. Bu noktada öğretmen mesleki yeterliliklerinin farkında olmalı ve onları geliştirme çabası içerisine girmelidir. Yapılan araştırmalar da göstermektedir ki eğitim öğretim süreçlerinde artan standartların yanında öğretmenlerin yaşam boyu kendilerini eğitim ve uygulama yönünden geliştirmeleri de beklenen bir gerekliliktir (Taşlaya, 2021).

Özel eğitim zihin engelliler alanı kapsayıcı olduğu kadar da sürekli gelişen ve değişen bir eğitim ve bilim dalıdır. Öğretmenler mesleki vasıflarını geliştirdiği sürece yol gösterici olmaktadır. Özel eğitim süreçleri devlet güvencesinde olsa dahi her bir aile için maddî bir yükümlülük getiren ve hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bunun yanında özel eğitime yönelik her bir yaklaşım ve teknik için okul ve kurumlarda istihdam sağlamak mümkün gözükmemektedir. Bu bilgilerden yola çıkarak alan mezunu

öğretmenlerin müzik temelinde mesleki gelişimlerinin desteklenmesine zemin oluşturacak müzik temelli yeterlilik ve müzik temelli uygulama durumlarını tespit eden öncül durum temelli araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

3. Problem

Özel eğitimde (zihinsel engelliler alanı) müziğin önemini öğretmen mesleki yeterlilikleri ekseninde ele almak ve bu çerçevede özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik temelli yeterlilik ve uygulama sorunlarını ortaya koymanın; özel eğitim süreçlerinin kapsayıcı ve dâhil edici ilkelerinin her bir özel eğitim gerektiren bireye ulaşması için önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin öğrencilerine yönelik gelişim/değişim ve rehabilitasyon hedeflerinde müzik elementlerinden yararlanma durumlarının tespit edilmesinin gerekliliği ortadadır. Bu gerekliliklerden hareketle bu çalışma özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin özel eğitim zihin engelliler alanına yönelik olan müzik yeterlik durumlarına, derslerinde müzik öğelerini kullanma durumlarına ve müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planları/programları geliştirme durumlarına ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaca ulaşabilmek için ise aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

Zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin;

1. Müzik elementlerinden yararlanma ve müzik temelli farkındalık durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Kendilerini müzik temelinde tanımlama durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Müzik temelli BEP geliştirebilme durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

4. Araştırmanın Kapsamı ve Önemi

Bu çalışmada ulaşılan bulgular (betimlemeler); özel eğitim tabanında akademik ve mesleki müzik eğitimine sahip profesyonellere, uzmanlara ya da müzik öğretmenlerine/eğitimcilerine yönelik yapılmış çalışmalarda ulaşılan bulgu ve verilere benzerlikler gösterebilir. Araştırma özel eğitim sınıflarında müzik dışı amaçlar için pedagojik müzik eğitimi çerçevesinde müzik elementlerinden yararlanabilecek düzeyde uygulamalar gerçekleştirebilecek mesleki motivasyona sahip fakat lisans eğitimi sırasında özel eğitime yönelik müzik odaklı mesleki bir ders almamış özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerini kapsamaktadır.

Bu çalışmada elde edilen verilerin; zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik temelli yeterliliklerinin araştırılması açısından önemli olduğu, zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin sınıflarında müzik temelli etkileşimi ne düzeyde gerçekleştirebildiklerinin tespit edilmesi açısından önemli olduğu, zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik dışı alanlara yönelik müzik temelli bireyselleştirilmiş eğitim planı/programı geliştirme durumlarının ortaya konması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma kapsamında hazırlanan ve kullanılan veri toplama araçlarına verilen yanıtların içten olduğu ve gerçek görüşleri ortaya koyduğu kabul edilmiş olup; araştırmaya katılım gösteren zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin diğer alan öğretmenlerini temsil edebileceği varsayılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma taşıdığı amaç ve bu amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği bakımından süreç odaklı, betimsel, yoruma dayalı bir durum tespit çalışmasıdır. Bu çalışmada yer alan soru envanteri Büyüköztürk vd.'nin soru geliştirme aşamalarına göre hazırlanmıştır (2014: 124-172). Soruların geçerlik ve güvenilirliği içinse yine Büyüköztürk vd.'nin araştırmanın amacının belirlenmesi, ölçek amacının belirlenmesi, madde havuzunun oluşturulması, anlaşılabilirlik ve uzman görüşü alma aşamaları benimsenmiştir (2014: 106). Araştırma sırasında elde edilen görüşler bilgi/durum tespitine dayalı olarak çözümlenmiş ve betimlenmiştir.

1. Durum Tespit Çalışması/Araştırması

Durum tespit araştırmaları tarama çalışmalarına nazaran durumun incelendiği bir yöntemdir (Shuttleworth, 2008). Bu yüzden tek bir doğrunun olmadığı düşüncesinden yola çıkarak kendine özgü kavramlar ve araştırma yöntemleri kullanılmaktadır (Aytaçlı, 2012). Durum tespiti standart gözlem normlarını içermediği için geçerlilikleri gözlemcinin yorumları ile sınırlıdır (Güven, 2001).

Eğitim odaklı durum tespit araştırmalarında ise; eğitim süreçlerinde zamanla değişimler meydana gelmekte ve eğitime yön veren unsurlar gitgide karmaşıklaşmaktadır. Bu yüzden süreç değişmez olamayacağı gibi bu karmaşık yapılarda birbirinden kopuk ele alınmamalıdır (Yıldırım, 1999). Eğitim odaklı durum tespiti araştırmalarında bir ya da birden fazla öğretmenle inceleme yapmaya ihtiyaç duyulabilir. Zira eğitim süreçleri sistemlerinin durağan olmayan değişken yapısı bunu gerekli kılmaktadır (Ozan-Leylum, vd., 2017).

2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına uygun olarak alanyazın taraması ile bir soru havuzu oluşturulmuş, uzman ve akademisyen görüşlerine sunulmuştur. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin müzik temelli farkındalıkları ve sınıflarında müzik temelli olgulardan yararlanma durumları, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme sorularından oluşan çizelgelerle tespit edilmiştir. Birinci çizelgede yer alan sorular öğretmen yeterlilik tespiti ve öğretmenlerin tanımlanması üzerine oluşturulmuştur. Birinci çizelgenin envanteri geliştirilmiş likert tipi sorulardan oluşmaktadır. İkinci çizelge ise açık uçlu kişisel betimlemelere dayanan bir envanterden oluşmaktadır. Katılımcı öğretmenlere envanterde yer alan sorular sorularak cevaplar ses kaydına alınmıştır. Bulguların betimlenmesi, yorumlanması ve sonuçların ortaya konulması için aşağıdaki alanlar üzerinden bilgi toplanmıştır:

- Demografik veriler,
- Öğretmenin derslerinde müzik elementlerinden yararlanma durumlarına yönelik veriler,
- Öğretmenlerin müzik temelli farkındalıklarına yönelik veriler,
- Öğretmenin müzik temelli algılarına yönelik veriler,
- Öğretmenin temel bilgilerine yönelik veriler,
- Öğretmenlerin müzik temelli BEP geliştirebilme durumlarına yönelik veriler,

3. Veri Toplama Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliliği

Formun hazırlanmasında özel eğitim ve özel eğitimde müzik eğitimi alanlarından uzmanların görüş alınmıştır. Formun verilerinin oluşturulmasında uzmanlardan elde edilen sorulardan oluşturulan soru havuzundan ve müfredat kitaplarından, alan üzerine yapılmış akademik kaynaklardan yararlanılmıştır. Bunun yanında çalışmada meydana gelen öğretim programının güvenirliliği için araştırmaya sözel olarak mail, görüntülü ve yüz yüze görüşme yolları ile uzmanlarının bilgi birikimine başvurulmuştur. *Verilerin çözümlenmesi:* Verilerin çözümlenmesinde yoruma dayalı betimleyici bir yol izlenmiştir.

4. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları, zihinsel engelliler alan öğretmenlerinden oluşmaktadır. Katılımcılara "K" katılımcı sembolü verilmiştir. Buna göre katılımcı bilgileri şu şekildedir: K1: 37 yaşında erkek birey, özel eğitim bölümü zihinsel engelliler öğretmenliği mezunu ve alanda 10 yıldır çalışmaktadır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında otizm spektrum bozukluğu (OSB) tanılı orta dereceli öğrenme güçlüğü olan yaygın gelişim bozukluğuna (YGB) sahip öğrencilerin olduğu 3 kişilik bir sınıfta görev yapmaktadır. K2: 35 yaşında erkek birey, özel eğitim bölümü zihinsel engelliler öğretmenliği mezunu ve alanda 10 yıldır çalışmaktadır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında hafif ve orta dereceli öğrenme güçlüğü tanısı olan öğrencilerin olduğu 4 kişilik bir sınıfta görev yapmaktadır.

BULGULAR

Bulgular araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin; müzik temelli gelişim alanlarına, müzik bilgilerine, bilişsel/devinimsel/davranışsal müzik temelli algılarına ve müziğin kendi duygu durum süreçleri üzerindeki etkilerine yönelik bilgiler içerdiği kadar katılımcı öğretmenlerin müzik dersi işleyiş durumlarına, müziği öğrencinin hangi kazanım alanlarına yönelik kullandıklarına dair tespitler de içermektedir.

1. Zihinsel Engelliler Alan Öğretmenlerinin Müzik Elementlerinden Yararlanma ve Müzik Temelli Farkındalık Durumlarına İlişkin Görüşleri

Buna göre aşağıda yer alan üç tablo sırası ile müzik elementlerinden yararlanma, ritim çalgılarını tanıma ve müzik temelli farkındalık durumlarına ilişkin görüşlerine dair tespit edilen bulgulardan oluşmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların müzik elementlerinden yararlanma durumlarına ilişkin görüşleri

f = K1- K2	Katılıyorum (f)	Kısmen(f)	Hiç(f)
Özel eğitimde müzik çalışmalarına yönelik eğitim aldım.			2
Derslerimde öğrencilerime müzik dinletiyorum.	2		
Derslerimde ritim çalışmaları yapıyorum.		2	
Sesleri ve tınıları ayırt etme çalışmaları yapıyorum.	1		1
Derslerimde hareket ve dans çalışmaları yapıyorum.			2
Özel eğitim programına göre:			
Sınıfta müzik dersi işliyorum.	1	1	
Derslerimde özel eğitim için hazırlanmış müzik programını kullanıyorum.			2
Eğitici, öğretici şarkı repertuarı oluşturdum.		1	1
Derslerimde ritmik çalgılar kullanıyorum. (Davul, marakas, ritim çubuğu)			2
Derslerimde farklı müzik türleri kullanıyorum. (Pop, klasik, halk/sanat)	2		

Tablo 1. verilerine göre; katılımcıların genel olarak derslerinde müzik dinlettikleri, derslerinde öğrencinin beğenisine göre farklı müzik türlerini kullandıkları, ses ve tını ayırt etme çalışmalarını kısmen yaptıkları, kısmen eğitici öğretici bir şarkı repertuarı oluşturdıkları ve MEB tarafından hazırlanan özel eğitimde müzik ve oyun kitabını kullanmadıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin derslerinde ritim ve harekete dayalı uygulamalar yapma konusunda istekli olmadıkları, ritim çalgılarını kullanamadıkları, ilgili müfredattan yeteri kadar yararlanmadıkları düşünülmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların ritim çalgılarını tanıma durumlarına ilişkin görüşleri

f = K1- K2	Katılıyorum(f)	Kısmen(f)	Hiç(f)
Şu beş ritmik çalgıyı tanıyorum.			
Davul	2		
Marakas	2		
Ritim çubukları		2	
Tef	2		
Çingiraklı zil		2	

Tablo 2.verilerine göre; katılımcıların genel olarak tef ve davul gibi geleneksel ritmik halk çalgılarının prototiplerini tanıdıkları, çingirak ve ritim çubukları gibi özel eğitimde de yaygın olarak kullanılan ritmik çalgıları ise kısmen tanıdıkları görülmüştür.

Tablo 3: Katılımcıların müzik temelli farkındalık durumlarına ilişkin görüşleri

f = K1- K2	Katılıyorum(f)	Kısmen(f)	Hiç(f)
Duyduğum sesleri ayırt edebilirim.	2		
Dinlediğim bir müzikte enstrümanları seslerinden ayırt edebilirim.	2		
Duyduğum bir ritmi tekrar edebilirim.	2		
Müzik türlerini (klasik, pop, halk, enstrümantal vb.) ayırt edebilirim.	2		
Müziği bir amaç doğrultusunda dinlerim. (rahatlamak, eğlenmek, vb.)	2		
Dinlediğim bir şarkıya mırıldanarak/sözünüyle eşlik edebilirim.	2		
Söylediğim şarkıya devinimsel (dans- hareketle) eşlik yapabilirim.	2		
Söylediğim/dinlediğim bir şarkıya ellerimle ritmik eşlik yapabilirim.	2		
Hem söylerken hem de dinlerken ritmik bir çalgı çalabilirim.		2	
Duyduğum bir müziği ikinci sefer dinlediğimde hemen tanırım.	2		

Tablo 3. verilerine göre; katılımcıların genel olarak duyduğu nesne ve canlı seslerini ayırt edebildiği, müziği bilinçli bir amaç doğrultusunda kullanabildiği, müzik dinleme sürecinde psiko-motor ve bilişsel anlamada işlevsel oldukları, odaklanma ve ritmik eylemlerde yeterli oldukları ve müzik odaklı duygu durum süreçlerinin araştırmacının beklentileri dâhilinde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında

öğretmen beyanlarına göre öğretmenlerin ritmik hafızaya sahip oldukları görülmüş. Öğretmenlerin ritmik bir çalgı ile eşlik etme konusunda istendik seviyede yeterli olmadıkları tespit edilmiştir.

Temel yönergelerden oluşan öğretmen dönütlerinin yer aldığı Tablo 1., Tablo 2. ve Tablo 3.'den elde edilen öğretmen yeterlilikleri doğrultusunda öğretmenlerle yapılan sözlü görüşmede de bulguları destekler dönütlere ulaşılmıştır. Buna göre aşağıda yer alan bulgular öğretmenlerin sözlü beyanları göz önünde tutularak ve Tablo 1., Tablo 2. ve Tablo 3.'de elde edilen verilere dayanarak betimlenmiştir.

K1: Öğretmenin müzik dinlerken odaklanma ve dikkat eylemini gerçekleştirebildiği müzikal bir beğeniye sahip olduğu ve dinlediği müziğin türünü tanıyabildiği, herhangi bir ortamda yayını yapılan müziğe tepkisel davranabildiği ve beğeni/hoşnutsuzluğunu ifade ettiği, bir şarkı ya da müziğin bitip yeni bir eserin başladığını farklı koşullar altında fark edebildiği, duyduğu bir eseri ikinci sefer duyduğunda tanıyabildiği, duyduğu bir ritmi tekrarlayabildiği, dinlediği eserde büyük oranda çalgıları seslerinden tanıyabildiği, müzik türlerini büyük oranda ayırt edebildiği, dinlediği bir şarkıyı sözleriyle ayırt edebildiği ve söyleyerek eşlik edebildiği, elleriyle ritmik eşlik yapabildiği, müziğin ritmine göre dans ve hareketlilik gösterebildiği, hem dinleme hem de söyleme eylemi sırasında herhangi bir nesne ya da çalgıyla ritmik eşlik yapabildiği, müzik dinleme eylemini; rahatlama, hüzünlenme, eğlenme gibi amaçlar doğrultusunda kullanabildiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenin ritim çalgılarını tanıdığı, özel eğitimde müzik temelli uygulamalar hakkında kısmen bilgisinin olduğu, özel eğitimde müzik üzerine hizmet için eğitime katılmadığı, MEB tarafından hazırlanan özel eğitim müzik programı ve müfredatını incelediği fakat uygulamadığı, sınıf içerisinde müzik dersini kısmen işlediği, öğrencileriyle tını ve ses ayırt etme, heceleme çalışmaları yaptığı fakat bunu müzik perspektifinden yapmadığı, öğrencilerine farklı amaçlar doğrultusunda şarkı ve müzik dinlettiği, derslerinde ritim çalışmaları yaptığı fakat ritmik enstrümanlar kullanmadığı, hareket ve devinime yönelik dans içerikli çalışmalar yapmadığı, amaca yönelik ve MEB kazanımına yönelik okul şarkılarını tanıdığı ve eğitici öğretici bir amaç için şarkı repertuarına sahip olduğu fakat öğrenciye yönelik bireyselleştirilmiş müzik temelli bir kazanımlar ve eğitim planı geliştirmediği kendisi tarafından verilen dönütler neticesinde tespit edilmiştir.

K2: Öğretmenin müzik dinlerken odaklanma ve dikkat eylemini kısmen gerçekleştirebildiği, müzikal bir beğeni/tercih geliştirdiği ve dinleyeceği müziği türünü bilerek dinlediği, herhangi bir ortamda yayını yapılan müziğe kısmen tepkisel davrandığı ve beğeni/hoşnutsuzluğunu kısmen ifade ettiği, bir şarkı ya da müziğin bitip yeni bir eserin başladığını farklı koşullar altında fark edebildiği, duyduğu bir ritmi tekrarlayabildiği, dinlediği eserde çalgıları kısmen seslerinden tanıyabildiği, müzik türlerini büyük oranda ayırt edebildiği, dinlediği bir şarkıyı sözleriyle eşlik edebildiği, elleriyle ritmik eşlik yapabildiği, müziğin ritmine göre dans ve hareketliliği kısmen gösterebildiği, hem dinleme hem de söyleme eylemi sırasında herhangi bir nesne ya da çalgıyla ritmik eşliği kısmen yapabildiği, müzik dinleme eylemini rahatlama, hüzünlenme, eğlenme gibi amaçlar doğrultusunda kullanabildiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenin temel ritmik okul çalgılarını kısmen tanıdığı, özel eğitimde müzik hakkında bilgisinin yeteri oranda olmadığı, özel eğitimde müzik üzerine bir eğitime katılmadığı, MEB tarafından hazırlanan özel eğitim müzik programını incelemeyeceği, sınıf içerisinde müzik dersini kısmen işlediği, öğrencileriyle tını ve ses ayırt etme çalışmaları yapsa bile müzik temelli olarak bunu yapmadığı, öğrencilerine dinlettiği müzikleri farklı amaçlar doğrultusunda kısmen dinlettiği, derslerinde ritim çalışmaları yapmadığı, hareket ve devinime yönelik dans içerikli çalışmalar yapmadığı amaca yönelik ve MEB kazanımına yönelik okul şarkılarını tanıdığı fakat eğitici öğretici bir amaç için şarkı repertuarına kısmen sahip olduğu kendisi tarafından verilen dönütler neticesinde tespit edilmiştir.

2. Zihinsel Engelliler Alan Öğretmenlerinin Kendilerini Müzik Temelinde Tanımlama Durumlarına İlişkin Görüşleri

Buna göre aşağıda yer alan Tablo 4; öğretmenlerin kendilerine yöneltilen yarı yapılandırılmış yönergelerle verdikleri dönütler ve bu dönütlere dair tespit edilen bulgulardan oluşmaktadır.

Tablo 4. görüşmede elde edilen verilere göre; öğretmenlerin müziğin duygu durum üzerindeki etkisinin farkında olup müzik türlerine yönelik ortak bir beğeniye sahip oldukları görülmüştür. Genelde okul şarkıları ve sözsüz müzikleri derslerinde tercih etseler bile bunu bir amaç ya da ihtiyaç doğrultusunda yapmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin özel eğitimde uygulanan yeni teknik ve yaklaşımlara açık oldukları, müzik temelli meslekî alanda müziğin kendilerine pek çok alanda kazanım sağladığını bildikleri ve buna yönelik meslekî bir eğitime ihtiyaçları olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların Kendilerini Müzik Temelinde Tanımlama Durumlarına İlişkin Görüşleri

	K1	K2
Kendinizi müziksel anlamda tanımlayınız	İyi bir dinleyiciyim. Çoğu şarkıda söz yerine müzik benim için daha önemlidir. Ancak bir çalgı aleti çalamıyorum ve sesim de pek iyi değil. Buna rağmen iyi bir dinleyiciyim.	Müziğin birçok duyguya tercüman olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden duygusal durumuma göre müzik dinliyorum. Dinlediğim müzikler benim için bir ifade aracı olmuştur.
Ne tür müzikler dinlersiniz?	Halk müziği çok hoşuma gidiyor. Bağlama sesinin benim içimde ayrı bir yeri var. Özellikle Neşet Ertaş'ı tekrar tekrar dinlerim. Bunun yanında pop müzik ve bazı yabancı müzikler dinlerim	Daha çok halk müziği ve özgün müzik dinlerim. Yabancı pop müzik ve rap müziği de ilgimi çeker.
Derslerinizde ne tür müzikler kullanırsınız?	Okul müzikleri, sözsüz müzikler, çocuk şarkıları, öğrencilerimin dinlediği müzikleri tercih ederim.	Okul şarkıları ve sözsüz müzikler kullanıyorum.
Sizin için eğitimde en önemli nokta nedir?	Öğrencilerimle aramda duygusal bir bağ var bu yüzden onların bir şeyi başardıklarını görmek benim için çok önemli.	Sabır, emek, bilgi, fedakârlık, vicdan ve bilgilerimi doğru şekilde öğrencilerime aktarabilmek önemli.
Müzik temelinde kendinizi geliştirmek istediğiniz alanlar nelerdir?	Bir koroya katılmak isterdim, bağlama çalmak isterim, ritim çalgıları da önemli benim için.	Derste kullanabileceğim kadar müzik bilgim olsa ve ezbere birkaç türkü bilsem bana yeter.
Öğrenci temelli olarak kendinizi geliştirmek istediğiniz alanlar nedir?	Bu çocuklarla çalışmak beni mutlu ediyor. Öğrencilerim genelde sosyal iletişim sorunları olan çocuklar ve bağımsız hareket alanları kısıtlı; bu yüzden yeni yaklaşım ve teknikleri öğrenmem onlara karşı daha faydalı olmamı sağlayacaktır.	Davranış, psiko-motor ve sosyal, duygusal olarak destek gerektiren bir sınıfım var. Bu yüzden öğrencilerimin ihtiyaç duydukları alanlarda gelişmeye ihtiyaç duyuyorum; bunun için de özel eğitime yönelik çağdaş yaklaşımlar öğrenerek onları destekleyebilirim.
Son olarak eklemek istedikleriniz nelerdir?	Ebeveyn desteği de çok az. Özel eğitimde öğretmen-veli işbirliği önemli fakat maalesef bu konuda dönüt alamıyoruz. Okulda müzik aletlerimiz var ama kimse kullanmıyor. Çünkü müziğe karşı bir amacımız yok. Bizlere yönelik hizmet içi eğitimler alsak mesleki olarak desteklendikimizi hissedebiliriz.	Aile desteği şart! Okulda yapılan uygulamalarda kendimi geliştirsem öğrencilerde daha çabuk olumlu sonuçlar meydana geleceğini düşünüyorum. Bir de müziğin davranış becerilerine ve kişisel gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağını düşünüyorum. Fakat bu konuda bir eğitimim olmadığı için çok sınırlı şeyler yapabiliyorum.

3. Zihinsel Engelliler Alan Öğretmenlerinin Müzik Temelli BEP Geliştirebilme Durumlarına İlişkin Görüşleri

Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilerek bireysel tutumlarının süreç odaklı olarak tespit edilmesi sağlanmıştır. "MEB özel eğitim müfredatında yer alan kazanımlar, uygulamalar ve müzik programı çerçevesini de göz önünde tutarak, sınıflarınızdaki öğrencilere yönelik müzik elementleri kullanmanız gerekseydi daha çok hangi alanların içinde bulunduğu müzik temelli BEP hazırlardınız? Açıklayınız". (Aşağıda birinci tekil şahıs kullanılarak katılımcı sözleri birebir aktarılmaya çalışılmıştır.)

K1: -Bilişsel ve gelişimsel alanlarda çalışmayı tercih ederim. Öğrencilerimin ilgileri hep başka yerde olduğunu görüyorum. Dikkatlerini başka yöne yönlendirip sınıf ortamına adaptasyonlarını sağlamam gerekiyor. Bu yüzden müzik temelli BEP hazırlarken onların dikkatlerini geliştirici şeylere odaklanmak isterdim. Bazen odaklarını müzik açarak değiştirmeye çalışıyorum ama biraz davranış kontrol sorunları var ve aniden bağırabiliyorlar. Bazen de bazı şarkıları duyunca elleriyle alkış tutuyorlar. Müziği bir plan doğrultusunda amaç odaklı nasıl kullanabilirim bilmiyorum. Başta da dediğim gibi biz bu müzik evreni konusunda çok yetersiziz. Mesela şimdilerde sosyal medyada görüyorum. Sadece otizm tanılı öğrencilerin olduğu konserler oluyor ya da korolar. Bir özel eğitimci gözü ile bakıyorum. Bunu doğru bulmuyorum. Herkes otizmlili öğrencileri müzik dâhisi zannediyor ama bu doğru değil. Otizme karşı kategorilendirme olduğunu düşünüyorum. Bir özel eğitimci gözüyle bakınca inanın ben de müziği böyle bir şey zannediyordum. Millî Eğitimin programlarında müzik çalışmalarının onların sosyal yönlerini geliştirdiği, farkındalıklarını arttırdığı ve iletişim aygıtlarını güçlendirdiğinden bahsediyor. Fakat sizinle sohbetimizden sonra (*Katılımcı araştırmacıyı kastediyor*) şarkı söylemenin, çalgı aleti çalmanın çok ötesinde bir müzik süreci olduğunu ve bu çocuklara müziğin nasıl faydası olduğunu daha net anladım. Öğrencilerim dinledikleri şarkılardaki sözleri harekete dönüştürmeye çalışıyorlar. Bunların çok önemli olduğunu düşünüyorum; çünkü bize eğlence gibi gelen şey aslında onlar için odaklı bir eylem. İşte bu eylemleri müzik temelli BEP yaparken kullanıp gelişimlerine faydalı olmak isterim. Çünkü müziğin etkili

bir pekiştireç olduğunu biliyorum. Ama özel eğitim sınıfında ve bireysel olarak öğrencilerde nasıl kullanılması gerektiğini bilmiyorum.

K2: -Son dönemde özel eğitime yönelik farklı bir arayış var ve alan çok popüler oldu. Pek çok terapi, uygulama, teknik ve yaklaşımdan bahsediliyor. Hangisi bilimsel ve hangisi gerçekten sonuç veriyor emin değilim. Ama bize okulda öğretilen şey zihinsel engelli çocuklar için ortak bir müfredatın mümkün olmadığı ve her bir öğrenciye bütüncül yaklaşmamız yönündeydi. Davranışsal ve bilişsel gelişim için bu çocuklara çok zaman ayırıyoruz. Bazen yönergelerle çocukları zorladığımız da oluyor. Bu yüzden müzik alternatif bir kapı olabilir. Özel eğitimde güncel yaklaşımlar adı altında bir dizi seminere katılmıştım. Çok sıkıcıydı. Anlatan kişinin bir kere olsun bir sınıfa girip bir çocukla etkileşime girip girmedikten emin değilim. Zaten lisans sürecinde de aynı sorunu yaşamadık mı hep. Hayatında iki üç kere özel eğitim sınıfında bulunmuş kişiler meslek hayatını özel eğitim sınıfında geçirecek öğretmen adaylarına ders anlatıyorlar. Çalışma hayatına başlayınca bunun böyle olmadığını gördüm. Anlatmak, eyleme dökmek ve çocuğun kalbine dokunabilmek bambaşka şeyler. Bence özel eğitim bölümlerinde ders verecek kişilerin hiç olmazsa bir kere olsun özel eğitim sınıfında bir özel eğitim gerektiren öğrencinin burnunu silmiş olarak (*Katılımcı güler*) göreve başlamalı. Mesela ben ne okulda ne de okuldan sonra müzikle alakalı bir şey öğrendim. Sizinle konuştuktan sonra bunun ne kadar etkili ve farklı bir şey olduğunu görüyorum (*Araştırmacı kastediliyor*). Benim öğrencilerim gelişim gerektiren davranış sorunları olan öğrenciler. Bazen sınıfa 3 öğretmen uygulama yapmak için girebiliyoruz. Çünkü çocuğu kontrol edemiyoruz. Çocuk çok alakasız bir şeyden bir krize girmiş oluyor, bağıra çağıra okula geliyor. Bir saat sakinleştirmek gerekiyor. Belki bu çocuklar için müzik etkili bir araç olabilir ama müziğin kriz durumunu da tetiklememesi lazım (*Katılımcı gülüyor*). Ayrıca duyu bütünleme odaları var. Oralarda müzik etkili olabilir bence. Ama nasıl eyleme dökmemiz gerekiyor emin değilim. Aynı zamanda özel eğitimin temelini zaten dikkat geliştirme, iletişim ve sosyalleşme oluşturuyor. Bunun için her öğretmen müziği nasıl kullanması gerektiğini zaten bilmeli. Kaldı ki müzik eğlenceli bir şey zaten. Sürekli okul aktivitelerinde kullanıyoruz. Öğrencilerimin el çırpıktan, ritim tutmaktan çok eğlendiklerini görüyorum. Şöyle on tane darbukamız olsa ritim çalışması yapabileceğimiz çocuklar var. Çünkü bu çocuklar ilgiye ve sosyalleşmeye açlar. Yansıtmada özel eğitimde çok etkili, genelde öğrencilerim benim yaptıklarımı yansıtmaya çalışırlar. Bu yüzden müziğin öğrenci davranışlarına yardımcı olduğunu düşünüyorum. Sizinle konuştuktan sonra programa baktım, (*MEB'nin ilgili müfredatından söz ediyor*) müziğin özel eğitime gereksinimi olan çocuklar için farkındalık, iletişime geçmek, sosyalleşebilmek, motor ve psikomotor gelişime olan etkilerinden bahsediyordu. Benim çalıştığım öğrencilerin tam da ihtiyacı olan şeyler. Her bir mırıldanma, her bir el çırpma, gülümseme ya da bakış öyle kıymetli ki. Sanırım çocuk duyabiliyorsa hangi engeli olursa olsun müzikle bir şeyler yapması mümkün. İşte bunlar üstünden sadece nasıl BEP hazırlanır bunu tam kestiremiyorum. Bazen derste müzik dinlettiğimde mırıldanan, sallanan, sevinçten bağırان oluyor. Sanırım müzik dinlemek onlara çok iyi geliyor. Artık derslerimde daha fazla müzik kullanmaya gayret edeceğim.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Alanyazın incelemesi yapıldığında özel eğitim öğretmenlerinin müzik temelli yeterlilikleri ve müzik elementlerini kullanarak müzik dışı amaçlar için geliştirdikleri müzik temelli BEP üzerine yapılan araştırmalara rastlanmamıştır. Ne var ki konu çerçevesine alınabilecek son dönem araştırmaları dikkat çekmektedir ([Darrow, 1999](#); [McCord ve Watts, 2006](#); [Hammel ve Hourigan, 2011](#)). Ayrıca araştırmacının da farklı zamanlarda konu dâhilinde gerçekleştirdiği araştırmalarda mevcuttur. Bu bölümün özel eğitim öğretmenlerinin müzik temelli mesleki süreçleri ekseninde gerçekleştirilen araştırmaların ortaya konması ve bu araştırma ile benzerlikleri ve ayrılıkları yönlerin saptanması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Sağırkaya (2016)'nın "Özel Eğitim Alanında Çalışan Eğitimcilerin Pedagojik Müzik Terapi Uygulamalarına Yönelik Görüşleri: Afyonkarahisar İli Örneği" başlıklı araştırması, özel eğitim alanında çalışan uzman ve eğitimcilerin, özel eğitimde müzik ve müzik terapiye ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında Afyon Millî Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitim Şubesi, RAM Müdürlüğü ve OÇEM'in ortak hizmet içi eğitim projesi olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma için Polonyalı müzik terapist Dr. Agnieszka Rynkiewicz'in kendi uygulamalarından 10 örnek sırayla katılımcı gruba uygulanmış ve her uygulama sonrası değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Süreç

sonrası katılımcılara bir dizi soru yöneltilmiştir. Elde edilen bulguların sonuçları şu şekildedir: Özel eğitimde müzik ve müzik terapi çalışmalarının her özel eğitim kurumunda uygulanması gerektiği, müzik uygulamalarının ve müzik terapinin farklı kazanımları olduğu, müziğin; özel eğitime gereksinim duyan bireylere yönelik gelişim/değişim/davranış üzerine, iletişim ve sosyalleşme becerileri üzerine katkı sağlayacağı katılımcı öğretmen ve uzman görüşleriyle tespit edilmiştir. Araştırma özel eğitim öğretmenlerinin müzik temelli bakış açılarının ortaya konması bakımından benzerlik göstermektedir. Araştırma aynı zamanda Millî Eğitim bünyesinde yapılan ilk özel eğitim müzik temelli hizmet içi eğitimi olması bakımından da önemlidir. Ne var ki çalışmada müziğin özel eğitimdeki öneminden çok müzik terapi uygulamalarının özel eğitimdeki önemi vurgulandığı görülmektedir.

Yıkımlı vd. (2017)'nin "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Derslerde Oyun ve Şarkıyı Kullanma Durumları" başlıklı araştırmaları özel eğitim öğretmenlerinin, ders içi etkinliklerinde oyun ve şarkıyı kullanma düzeylerinin belirlenirken akademik derslerde müziğin yolu ile beceri ve davranış eğitimi üzerine şarkı ve oyunları kullanım durumları tespit edilmektedir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiş olup özel eğitim öğretmenlerinin akademik ve akademik olmayan becerilerin öğretiminde oyun ve şarkıyı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılım gösteren 7 öğretmenin çalışma sürelerinin bir ila beş yıl arası olduğu katılımcıların lisans eğitimleri sırasında mesleki olarak oyun ve şarkı dersi almış oldukları ve müzik temelli mesleki donanıma sahip oldukları görülmektedir. Her eğitimcinin derslerinde müzik elementlerinden biri olan şarkıyı kullanmalarına dair sonuçlara ulaşılması özel eğitim öğretmenleri ve müzik temelinde yapılan araştırmalar arasında dikkat uyandıran bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Elde edilen sonuçların özel eğitim öğretmenlerinin mesleki süreçlerinde müzik elementlerinden yararlanabilme durumlarını ve müzik dışı amaçlar için müzik elementlerini kullanabiliyor olma durumlarını ortaya koyması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Eren ve Engür (2019)'ün "Özel Eğitim Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Özyeterlilik İnançlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı araştırmaları, özel eğitim öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik özyeterlilik düzeylerini belirlemektir. Araştırma sonuçları özel eğitim öğretmeni adaylarının özyeterlilikleri doğrultusunda gelişim gösterdikleri yönündedir. Bu araştırma verileri özellikle özel eğitim öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinde müziğin öneminin ortaya konması ve müzik temelli mesleki gelişimlerinin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır. Zira araştırmadan anlaşıldığı üzere katılımcı özel eğitim öğretmeni adayları lisans eğitimleri sırasında müzik temelli mesleki bir eğitim almaktadırlar ve müzik elementlerinin özel eğitim süreçlerinde önemine dair bilgi ve farkındalığa sahiptirler.

Çay (2020)'ın " Müzik Eğitimi Dersinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Katkısının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleriyle Belirlenmesi" başlıklı araştırması, müzik eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere katkısı özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlemektedir. Araştırmaya 80 öğretmen katılım göstermiş olup katılan öğretmenlerin çoğu müzik eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde gerekli olduğunu, ifade etme becerisine, iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağlayarak öğrencilerin yaşam kalitesini arttırdığına dair görüş bildirdikleri görülmektedir. Araştırma özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim öğrencilerinin hayatlarında müziğin gerekliliğine inandıklarını göstermektedir. Bu bakımdan Çay'ın araştırmasının sonuçları bu araştırmanın katılımcı görüşleri ile benzerlik göstermektedir.

Sağırkaya (2021)'nin "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Pedagojik Müzik Terapi Tekniklerini Uygulama Durumları" başlıklı eylem araştırması kapsamında özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapi teknik/model/yaklaşımlarını tanıyarak mesleki gelişimlerine katkı sağlanması, BEP hazırlama sürecinde Müzik Temelli Uygulamalar geliştirebilmeleri hedeflenmiştir. Araştırma üç evrede gerçekleştirilmiş olup bulgular 20 hafta devam eden eylem süresinden elde edilmiştir. Buna göre; I.Evre seminer ve didaktik sunum bölümlerinden oluşmuştur. II. Evre çalışma grubunun müzik temelli BEP geliştirme sürecini kapsamaktadır. III. Evre ise katılımcıların çalıştıkları bir öğrenciye yönelik belirledikleri hedefler ve kazanımlar doğrultusunda geliştirdikleri BEP sürecini kapsamaktadır. Sonuç olarak araştırma sürecinin özel eğitim öğretmenlerin mesleki gelişimlerine önemli bir katkı sağladığı, öğretmen ve öğrencilerin müzik dışı kazanım alanlarına yönelik müzik temelli BEP gerçekleştirebildikleri görülmektedir. Araştırmaya göre özel eğitim öğretmenlerinin sürece birinci elden dâhil olmaları gerektiği, bu yüzden mesleki olarak desteklenmelerinin önemi bu araştırma çıktıları ile de örtüşmektedir.

Alanyazında ulaşılan yukarıdaki araştırmalar özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerinde müzik elementlerinden yararlanma durumlarını ve bakış açılarını ortaya koymaktadır. Yıkılmış vd., Eren ve Engür'ün araştırmaları müzik temelli mesleki bir eğitim almış ve müzikal farkındalığa sahip katılımcıları kapsadığı için bu araştırmanın sonuçları ile nispeten benzerlik göstermemektedir. Ne var ki Çay ve Sağırkaya'nın araştırmaları özel eğitim öğretmenlerini kapsamaları, özel eğitimde müziğin önemini özel eğitim öğretmeni gözünden ortaya koymaları bakımından bu araştırma ile benzerlik teşkil etmektedirler. Fakat Çay'ın araştırması özel eğitimde müzik dışı amaçlar için özel eğitim öğretmenlerinin müzik temelli mesleki gelişimlerini kapsamadığından dolayı bu araştırmadan farklılık göstermektedir.

Araştırmanın birinci amacına yönelik veriler incelendiğinde ise; K1'in temel müzikal farkındalığa ve ritmik beceriye sahip olduğu fakat özel eğitim sınıfında MEB müfredatına göre öğretmen tarafından yapılması beklenen temel müzikal çalışmaları gerçekleştirmede yeteri kadar mesleki donanıma sahip olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. K2'nin ise temel müzik becerisine sahip olmakla birlikte sadece belirli oranda uygulamayı tercih ettiği ve özel eğitim sınıfında MEB müfredatına göre öğretmen tarafından yapılması beklenen temel müzikal çalışmaları gerçekleştirmediği, müzik temelli olarak mesleki donanıma sahip olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine katılımcıların; özel eğitimde müzik çalışmalarına ilişkin eğitim almadıkları fakat derslerinde öğrencilerine farklı türdeki müzik örneklerini dinlettikleri, derslerinde hareket ve dans çalışmaları yapmadıkları, derslerinde özel eğitim için hazırlanmış müzik programını kullanmadıkları, ritim çalgılarını genel olarak tanımakla birlikte derslerinde kullanmadıkları ve müzik temelli algı durumlarının yeterli düzeyde olmasına rağmen derslerinde müzik temelli süreçleri kullanma durumlarının yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın ikinci amacına yönelik veriler incelendiğinde ise; K1'in müzik temelli bir işlevselliğe sahip olduğu, müzik temelli farkındalığının gelişmiş olduğu K2'nin müzik temelli bir işlevselliğe sahip olduğu ve müzik temelli farkındalığının gelişebilir olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine öğretmenlerin müzik dinlemekten zevk aldığı, daha çok halk müziği ve pop müziği dinledikleri, derslerinde okul şarkıları ve sözsüz müzikleri tercih ettikleri ve yaptıkları işler doğrultusunda aile desteğine ihtiyaç duydukları, özel eğitimde müzik temelinde kendilerini geliştirmek istedikleri, mesleki olarak özel eğitim süreçlerine yönelik çağdaş yaklaşımları tanımak istediklerine yönelik sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü amacına yönelik veriler incelendiğinde ise; K1'in belirli sınırlarda müzik elementlerini kullanmayı tercih ettiği, müzik temelli uygulama geliştirebileceği ve uygulamalar yapabileceği fakat müzik temelli BEP hazırlamada bilgi ve donanıma sahip olmadığı, öğrenci odağının değiştirmeye yönelik mesleki birikime gereksinim duyduğu, müziğin özel eğitimde önemini farkında olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. K2'nin ise müzik temelli uygulama geliştirebileceği ve müzik elementlerinden oluşan uygulamalar yapabileceği fakat müzik temelli BEP hazırlamada bilgi ve donanıma sahip olmadığı, özel eğitimde müziğin önemini ve iletişim süreçlerinde ki yerinin farkında olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine öğretmenlerin; müzik elementlerini derslerinde kullanımına dair bilgi sürecini tam anlamıyla nitelendiremedikleri için öğrenciye aktarımı gerçekleştirmede belirli zorluklar yaşadıkları, bu zorlukların farkında olarak mesleki temelde kendilerini geliştirmek için motivasyona sahip oldukları, müzik ve duygu durum ilişkisinin farkında oldukları fakat müzik elementlerini müzik dışı amaçlara yönelik geliştirilecek müzik temelli BEP hazırlamak için nasıl kullanılacağına dair gerekli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak takip eden öneriler sıralanabilir.

- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmeni yetiştiren fakültelerde özel eğitimde müzik, özel eğitimde müzik temelli etkileşim ve iletişim, özel eğitimde müzik temelli uygulamalar derslerinin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik temelli BEP geliştirebilme üzerine hizmet içi eğitim süreçlerine ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin müzik dışı alanlara yönelik müzik temelli uygulamalar geliştirebilme üzerine mesleki çalışmalara ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin mesleki gelişim ve mesleki motivasyonlarını artırıcı süreçlere ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin yenilikleri takip ederek mesleki olarak kendini geliştirebilmeleri için motivasyon artırıcı süreçlere ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.

- Özel eğitim süreçlerinde müzik temelli uygulamalar özel eğitim süreçlerine dâhil olan hemen her öğrenciye uygulanabilmelidir. Bunun için de öğretmenlerin sınıflarında müzik elementlerini kullanma durumlarını teşvik edecek çalışmaların uygulamaya koyulması gerektiği düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerine dâhil olan hemen her öğrenciye yönelik şarkı repertuarı oluşturmalarını teşvik edecek çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerine dâhil olan hemen her öğrenciye yönelik müzik temelli hareket uygulamaları gerçekleştirmelerini teşvik edecek çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Özel eğitim zihinsel engelliler alan öğretmenlerinin özel eğitim süreçlerine dâhil olan hemen her öğrenciye yönelik ritim temelli uygulamalar gerçekleştirmelerini teşvik edecek çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu çalışma etik ilkeler çerçevesinde katılımcı gönüllülüğü esas alınarak gerçekleştirilmiş olup kişisel katılımcı bilgileri gizli tutulmuştur. Elde edilen veriler sadece bu bilimsel araştırmada kullanılmış olup üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır.

Kurul Adı: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik Kurulu Karar Tarihi: 17.06.2022 **Karar Sayısı:** 2022/201

REFERENCES/KAYNAKÇA

- Aksoy, V., & Şafak, P. (2020). 573 sayılı khk'dan günümüze özel eğitimde eğitsel tanılama ve değerlendirme: neredeyiz, nereye gitmeliyiz? *Turkish Journal of Special Education Research and Practice*, 2 (1): 47-67.
- Alvin, J. (1998). *Music For The Handicapped Children*. (2. Baskı). London: Oxford University Press.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Aralık 2012, 3 (1): 1-9.
- Bilen, S.; Özevir, B. & Canakay, E. (2009). *Orff Destekli Etkinliklerle Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Eğitim Yayınları.
- Büyükoztürk, Ş.; Çakmak, E.B.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (18. Basım). Ankara: Pegem akademik yayınları.
- Çay, E. (2020). Müzik eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere katkısının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlenmesi. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1): 60-79.
- Darrow, A. A. (1999). Music educators' perceptions regarding the inclusion of students with severe disabilities in music classrooms. *Journal of Music Therapy*, 36 (4): 254-73.
- Doğru, S. Y., Çelik, P., Sarı, M. M., & Doğru-Yıldırım S. S. (2015). Türkiye'de ve Avrupa'da 2000-2013 Yılları arasında özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (2): 10-28.
- Düzbastılar, E. M. & Eyüpoğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5 (4): 384-404.
- Eren, B. (2012). *Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik etkinlikleri içinde ipucunun giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretimin otistik çocuklara kavram öğretmedeki etkililiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eren, B., Engür, D. (2019). Özel eğitim öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik özyeterlik inançlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (72): 2000-2018.
- Erol-Düzbastılar, M. & Eyüpoğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4): 384-404.
- Eskioğlu, I. (2003). *Müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri*, İnönü Üniversitesi Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya, 30-31 Ekim, Tam Metin: 116-123.
- Güven, S. (2001). *Toplumbiliminde Araştırma Yöntemleri*. (2. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Hammel, A., Hourigan, R. (2011). The Fundamentals of special education policy: implications for music teachers and music teacher education, *Arts Education Policy Review*, 112 (4): 174-179.

- Juliette A. & Warwick A. (1992). *Music Therapy for the Autistic Child*. UK: Oxford Uni. Press.
- McCord, K., Watts, E. H. (2006). Collaboration and access for our children: music educators and special educators together, *Music Educators Journal*, 92 (4): 26-33.
- Nordoff, P. and Robbins, C. (1983). *Music Therapy In Special Education*. (2nd Edition), By Paperback, USA: Barcelona Publishers.
- Nordoff, P. and Robbins, C. (2004). *Therapy In Music For Handicapped Children*. USA: Barcelona Publishers.
- Ozan-Leylum, Ş., Odabaşı, H. F. & Kabakçı Yurdakul, I. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3): 369-385.
- Öner, A. K. (2014). *Açık anlatım yönteminin hafif düzeyde öğrenme güçlüğüne sahip öğrencilerin müzik dersindeki ritmik beceri eğitimine etkisinin analizi*, Yayımlanmamış Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimlerin Enstitüsü, Konya.
- Özbey, Ç. (2005). *Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi*. (1. Baskı). İstanbul: İnkilap Yayınları.
- Pektaş, S. Düzkanar, A. & Yurga, C. (2016). Özel eğitim alan çocukların eğitiminde müziğin kullanılmasına ilişkin ebeveyn görüşleri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6 (14): 1-17.
- Perry, T. M. (1995). *Music Lessons For Children With Special Needs*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Rynkiewicz, A. (2005). Zastosowanie Muzykoterapii u osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. (Tr: otizm spektrum bozukluğunda müzik terapinin kullanımı), Centrum Diagnozy, Warszawa: Terapii i Edukacji, 3(1): 11-26.
- Sağırkaya, B. (2016). *Özel eğitim alanında çalışan eğitimcilerin pedagojik müzik terapi uygulamalarına yönelik görüşleri: Afyonkarahisar ili örneği*, 7. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi - Kütahya Güzel Sanatlar Derneği, Kütahya, 28-30 Mayıs 2016, Tam Metin: 79-101.
- Sağırkaya, B. (2020). *Özel eğitim öğretmenlerinin pedagojik müzik terapi tekniklerini uygulama durumları*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sağırkaya, B. (2021). Özel Eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere uygulanan pedagojik müzik terapi tekniklerine yönelik bakış açıları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18 (39): 308-347.
- Serafin, T. (2003). Realizacja Edukacji dla Dzieci i Młodzieży ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi. (Tr: Özel Eğitime İhtiyacı Olan Çocuk Ve Ergenler İçin Eğitimin Uygulanması) 30 Haziran 2022 tarihli erişim: <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/2527>
- Shuttleworth, M. (2008). Case Study Research Design. 30 Haziran 2022 tarihli erişim: <https://explorable.com/casestudy-research-design>
- Taşlaya, S. M. (2012). Nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin öğretmen adayları görüşlerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:33(2/7): 213-298.
- Thompson, K. R. (1999). Challenges of inclusion for the general music teacher. *General Music Today*, Vol:12(7): 7-9.
- Toprakçı, E. (2012). Rethinking classroom management: A new perspective, a new horizon, *e-international journal of educational research*, 3(3), 84-110. Retrived: <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/89768>
- Toprakçı, E. (2017). *Class Management [Sınıf Yönetimi]* Ankara: Pegem Publishing.
- Varış, Y. A. ve Hekim, M. M. (2017). Özel gereksinimli bireyler ve müzik eğitimi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (3): 29-42.
- Voight, M. (2013). Orff Music Therapy: history, principles and further development. Approaches: *Music Therapy and Special Music Education*. Special Issue: 5 (2): 97-105.
- Wiliński, M. (2010). Modele Niepełnosprawności: Indywidualny-Funkcjonalny-Społeczny, W: Diagnoza Potrzeb i Modele Pomocy dla Osób z Ograniczeniami Sprawności. (Tr: Zihinsel, İşlevsel ve Sosyal Engellilere Yönelik İhtiyaç ve Yardım Modellerinin Tespiti), Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Yıkımlı, A., Terzioğlu, N. K., Kot, M. ve Aktaş, B. (2017). Özel eğitim öğretmenlerinin derslerde oyun ve şarkıyı kullanma durumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3): 1567-1583.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim-Education And Science*, 23: 7-17.
- Youngshin, K. (2004). The early beginnings of nordoff-robbins music therapy. *Journal Of Music Therapy*. 41(4): 321-339.

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı İlgili Mevzuat ve Yönetmelikleri

- MEB, (2007). Okul Temelli Mesleki Gelişim Kılavuzu. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06153206_otmg_kYlavuz.pdf

- MEB, (2008). Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı. https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_07/09112608_21130110_Ogrenme_Guclugu.pdf
- MEB, (2013). Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. ve II. Kademe Eğitim Programı. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_05/14154452_egitim_uygulama_I_II_kademe_hdc.pdf
- MEB, (2014). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Özel Eğitimde Müzik Etkinlikleri. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%96zel%20E%C4%9Fitimde%20M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf
- MEB, (2017). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Müzik Etkinlikleri. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf
- MEB, (2018). Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Müzik ve Oyun Dersi kitapları serisi, 1.2.3. Kademeler için. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- MEB, (2020). Özel Eğitim Uygulama Okulu Müzik Dersi Öğretim Programı. <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozelegitim-programlari/icerik/123>
- MEB, (2020). Özel Eğitim Programları. http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/ozel_egt_program.html
- MEB, (2020). Özel Eğitim Hizmet Yönetmeliği. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_06/24163215_ozel_eYitim_yonetmeliYi_son_hali.pdf

Relevant Legislation and Regulations of The Ministry of National Education of The Republic of Türkiye

- MNE, (2007). School Based Professional Development Guide. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06153206_otmg_kYlavuz.pdf
- MNE, (2008). Special Education and Rehabilitation Center Special Learning Disability Support Education Program. https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_07/09112608_21130110_Ogrenme_Guclugu.pdf
- MNE, (2013). Special Education Application Center (The School) I. and II. Secondary Education Program. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_05/14154452_egitim_uygulama_I_II_kademe_hdc.pdf
- MNE, (2014). Child Development and Education, Music Activities in Special Education. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%96zel%20E%C4%9Fitimde%20M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf
- MNE, (2017). Child Development and Education, Music Education. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf
- MNE, (2018) Music and Play Lesson books for Children with Moderate to Severe Intellectual Disability and Autism Spectrum Disorder. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- MNE, (2020). Specil Education Practice School Music Lesson Curriculum. <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozelegitim-programlari/icerik/123>
- MNE, (2020). Special Education Programs. http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/ozel_egt_program.html
- MNE, (2020). Special Education Service Regulation. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_06/24163215_ozel_eYitim_yonetmeliYi_son_hali.pdf